

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

Wytyczne dotyczące preselekcji

(dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą
2014/52/UE)

Wydrukowano w Luksemburgu

Wiele informacji o Unii Europejskiej znajduje się w Internecie w portalu Europa (<http://europa.eu>)

Dostęp do portalu można uzyskać przez serwer Europa (<http://ec.europa.eu>)

© Unia Europejska, 2017 r.

Powielanie jest dozwolone z zastrzeżeniem podania źródła.

Wersja papierowa ISBN 978-92-79-74371-9 KH-04-17-938-EN-C doi:10.2779/875365

PDF ISBN 978-92-79-74372-6 KH-04-17-938-EN-N doi:10.2779/092377

Okładka:

©iStockphoto/Si-Gal

©iStockphoto/Juffin

Zastrzeżenie wyłączenia odpowiedzialności: Informacje i poglądy przedstawione na niniejszej stronie pochodzą od autorów i nie odzwierciedlają oficjalnych opinii Unii Europejskiej. Unia Europejska ani żadna z osób działających w imieniu Komisji nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne skutki wykorzystania informacji zawartych w tej publikacji. Przykłady opisane w niniejszym dokumencie przedstawiają poglądy autorów i zostały oparte o informacje przez nich uzyskane. Materiały referencyjne wykorzystane do opracowania przykładów powinny być w każdym przypadku uznawane za najdokładniejsze i najpełniejsze źródła informacji.

Niniejszy dokument został opracowany na mocy Umowy szczegółowej nr 070201/2016/729522/SER/ENV.D.1 w ramach Umowy Ramowej nr ENV.F.1/FRA/2014/0063, realizowanej na rzecz Komisji Europejskiej przez COWI AS z Milieu Ltd.

Główni autorzy: Sandra Fisker, Ulf Kjellerup i Dinne S. Hansen z COWI A/S; Adrien Lantieri i Jennifer McGuinn z Milieu Ltd.

SPIS TREŚCI

SŁOWNIK TERMINÓW	5
WYKAZ SKRÓTÓW	7
WSTĘP	9
Jaki jest cel wytycznych?	9
Kto może korzystać z wytycznych?	9
Kto opracował wytyczne?	9
W jaki sposób uzyskać egzemplarz wytycznych?	9
OOŚ: założenia i etapy	10
WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRESELEKCJI	15
W jaki sposób korzystać z wytycznych?.....	17
CZĘŚĆ A – ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE PRESELEKCJI	21
1 CEL PRESELEKCJI W KONTEKŚCIE OOŚ.....	23
2 RAMY PRAWNE PRESELEKCJI I PRZEDSTAWIENIE GŁÓWNYCH ZMIAN DYREKTYWY OOŚ DOTYCZĄCYCH PRESELEKCJI.....	24
2.1 Ramy prawne	24
2.2 Zmiany dyrektywy OOŚ dotyczące preselekcji	25
2.3 Koncepcja „przedsięwzięcia” i wyjątki od dyrektywy OOŚ	26
3 PODEJŚCIA DO PRESELEKCJI	28
3.1 Badania indywidualne oraz progi i/lub kryteria.....	28
3.2 Progi i/lub kryteria.....	29
3.3 Łączenie różnych rodzajów progów i/lub kryteriów	30
CZĘŚĆ B – PRAKTYCZNE WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRESELEKCJI.....	33
WPROWADZENIE: ETAPY PRESELEKCJI	35
1 ETAP 1 – KIEDY WYMAGANA JEST PRESELEKCJA?.....	36
1.1 Przedsięwzięcia wymienione w załączniku I i załączniku II	36
1.2 Etap 1: W skrócie	36
2 ETAP 2 – PROGI I KRYTERIA.....	37
2.1 Ustalanie progów i/lub kryteriów	37
2.1.1 Etap 2a - Czy przedsięwzięcie jest wymienione na (POZYTYWNEJ) liście przedsięwzięć spełniających kryteria włączenia, dla których OOŚ jest zawsze wymagana?	40
2.1.2 Etap 2b - Czy przedsięwzięcie jest wymienione na (NEGATYWNEJ) liście przedsięwzięć, spełniających kryteria wyłączenia, dla których OOŚ nie jest wymagana?	40
2.2 Etap 2: W skrócie	41
3 ETAP 3 – BADANIE INDYWIDUALNE.....	42
3.1 Etap 3A – Informacje o przedsięwzięciu wymagane na potrzeby badania indywidualnego	42
3.2 Etap 3B – Konsultacje podczas badania indywidualnego	45
3.3 Etap 3C – Czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko?	45
3.4 Etap 3: W skrócie.....	46
4 ETAP 4 – DECYZJA W SPRAWIE PRESELEKCJI WRAZ Z UZASADNIENIEM	47
4.1 Etap 4: W skrócie.....	49
CZĘŚĆ C – LISTA KONTROLNA PRESELEKCJI: NARZĘDZIA PRESELEKCJI INDYWIDUALNEJ	51
LISTY KONTROLNE: WPROWADZENIE	53
Interpretacja wyników	53
Korzystanie z list kontrolnych jako forma rejestru i sporządzanie list kontrolnych specyficznych dla przedsięwzięcia	53
LISTA KONTROLNA PRESELEKCJI	54
Instrukcje	54
Przykłady	54

Lista kontrolna preselekcji	56
LISTA KONTROLNA KRYTERIÓW OCENY ZNACZENIA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	59
Instrukcje.....	59
Lista kontrolna kryteriów oceny znaczenia oddziaływania na środowisko	60
ZAŁĄCZNIKI	63
ZAŁĄCZNIK I – POWIĄZANIA Z INNYMI INSTRUMENTAMI UNIJNYMI.....	65
Dyrektywa SOOŚ.....	66
Dyrektywa ptasia i siedliskowa	67
Ramowa dyrektywa wodna	68
Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej	69
Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i dyrektywa w sprawie metali ciężkich w powietrzu.....	70
Dyrektywa ramowa w sprawie odpadów	70
Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych	71
Dyrektywa Seveso	72
Transeuropejskie sieci transportowe, energetyczne i telekomunikacyjne.....	73
Konwencja Aarhus i Konwencja z Espoo.....	73
ZAŁĄCZNIK II – INNE ODPOWIEDNIE WYTYCZNE I NARZĘDZIA.....	77

SŁOWNIK TERMINÓW

Kluczowe terminy stosowane w wytycznych zostały przedstawione w słowniku poniżej.

Termin	Wyjaśnienie
Studium OO 2012	Ocena oddziaływania towarzysząca dokumentowi: Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, SWD/2012/0355, wersja ostateczna
Rozwiązania alternatywne	Różne sposoby realizacji przedsięwzięcia mające na celu spełnienie uzgodnionego celu. Rozwiązania alternatywne mogą przybierać różne formy i zakres od drobnych korekt przedsięwzięcia do całkowitego przeprojektowania przedsięwzięcia.
Scenariusz odniesienia	Opis istotnych aspektów obecnego stanu środowiska w i wokół obszaru lokalizacji przedsięwzięcia. Stanowi podstawę przeprowadzenia oceny.
Kraje kandydujące	Kraje kandydujące do uzyskania statusu państw członkowskich Unii Europejskiej.
Właściwy organ (WO)	Organ wyznaczony przez państwo członkowskie jako odpowiedzialny za wykonywanie obowiązków wynikających z dyrektywy
Skutki kumulatywne	Zmiany w środowisku spowodowane działalnością/przedsięwzięciem w połączeniu z innymi działalnościami/przedsięwzięciami.
Wykonawca	Podmiot wnioskujący o wydanie zezwolenia na inwestycję dla prywatnego przedsięwzięcia lub organ publiczny, który inicjuje przedsięwzięcie.
Zezwolenie na inwestycję	Decyzja właściwego organu lub organów uprawniająca wykonawcę do realizacji przedsięwzięcia.
Skutek/oddziaływanie	Zmiana w środowisku fizycznym, naturalnym lub kulturowym wywołana realizacją przedsięwzięcia.
Dyrektywa OOS	Dyrektywa 2011/92/UE, zmieniona dyrektywą 2014/52/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko
Proces OOS (lub OOS)	Proces przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami dyrektywy 2011/92/UE, zmienionej dyrektywą 2014/52/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Proces OOS składa się z różnych etapów: przygotowania raportu OOS, udziału społeczeństwa i podejmowania decyzji.
Raport OOS	Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, jest dokumentem przygotowanym przez wykonawcę, który przedstawia wyniki oceny. Zawiera informacje dotyczące przedsięwzięcia, prawdopodobieństwa znaczącego wpływu przedsięwzięcia, scenariusz odniesienia, proponowane rozwiązania alternatywne, cechy przedsięwzięcia i środki łagodzące znaczący negatywny wpływ na środowisko, a także streszczenie w języku niespecjalistycznym oraz informacje dodatkowe określone w załączniku IV do dyrektywy OOS.
Środki łagodzące	Środki przewidziane w celu uniknięcia, zapobieżenia lub zmniejszenia ewentualnego znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.
Środki w zakresie monitorowania	Procedury regularnej kontroli znaczącego negatywnego wpływu na środowisko wynikającego z realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia, między innymi w celu określenia nieprzewidzianego znaczącego negatywnego wpływu, aby móc podjąć właściwe działania naprawcze.
Państwa członkowskie (PC)	Kraje będące członkami Unii Europejskiej
Środki kompensacyjne /równoważące	Środki przewidziane w celu zrównoważenia zidentyfikowanego znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.
Podsumowanie w języku nietechnicznym	Proste i zrozumiałe podsumowanie informacji zawartych w raporcie OOS przeznaczone dla odbiorców nieposiadających wiedzy technicznej.
Przedsięwzięcie	Wykonanie prac budowlanych lub innych instalacji lub systemów, i/lub inne interwencje w otoczeniu naturalnym i krajobrazie, włącznie z wydobywaniem

	zasobów mineralnych.
Uzasadniona konkluzja	Uzasadnienie właściwego organu na temat znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko, uwzględniająca wyniki analizy raportu OOŚ, oraz - w stosownych przypadkach - dodatkową analizę przeprowadzoną przez ten organ.
Preselekcja (screening)	Proces określania, czy przedsięwzięcie wymienione w załączniku II do dyrektywy OOŚ może mieć znaczący negatywny wpływ na środowisko.
Decyzja w sprawie preselekcji	Decyzja podejmowana przez właściwy organ, czy przedsięwzięcie wymienione w załączniku II zostanie poddane procedurze OOŚ.
Ustalanie zakresu (scoping)	Proces określania treści i zakresu informacji, które zostaną przekazane właściwemu organowi w ramach procesu OOŚ.
Opinia o zakresie oceny	Stanowisko właściwego organu w sprawie procesu ustalania zakresu.

WYKAZ SKRÓTÓW

Najważniejsze skróty stosowane w wytycznych zostały wyszczególnione poniżej.

Skrót	Pełna nazwa
OO	Odpowiednia ocena
Konwencja z Arhus	Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
Konwencja z Espoo	Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym
IED	Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych
PCI	Projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania
PGW	Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
TEN-E	Transeuropejska sieć energetyczna
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
TEN-TEC	Transeuropejska sieć telekomunikacyjna
RDW	Ramowa dyrektywa wodna
RDO	Dyrektywa ramowa w sprawie odpadów

WSTĘP

W roku 2001, Komisja Europejska opublikowała trzy wytyczne OOŚ dotyczące poszczególnych etapów procesu OOŚ: preselekcji (screening), ustalania zakresu (scoping) i raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Dokumenty te zostały zaktualizowane i poddane przeglądowi w celu odzwierciedlenia zarówno zmian legislacyjnych wprowadzonych od momentu publikacji pierwotnych wytycznych, jak i obecnych dobrych praktyk.

Zaktualizowane dokumenty dotyczą następujących trzech etapów procesu OOŚ:

- Wytycznych OOŚ dotyczących preselekcji;
- Wytycznych OOŚ dotyczących ustalania zakresu;
- Wytycznych OOŚ dotyczących przygotowywania raportu OOŚ.

Jaki jest cel wytycznych?

Celem wytycznych jest przekazanie praktycznych informacji osobom zaangażowanym w realizację powyższych etapów procesu OOŚ, w oparciu o doświadczenia europejskie i globalne.

Wytyczne OOŚ dotyczące preselekcji i ustalania zakresu mają na celu usprawnianie procesu podejmowania decyzji dotyczących konieczności przeprowadzania OOŚ i warunków przeprowadzania oceny. Te dwa dokumenty koncentrują się na odpowiednim rozpoczęciu procesu OOŚ.

Wytyczne OOŚ dotyczące przygotowania raportu OOŚ pomagają wykonawcom i konsultantom w przygotowaniu wysokiej jakości raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz służą jako wytyczne dla właściwych organów i innych stron zainteresowanych przy ocenianiu raportów. Wytyczne koncentrują się na dostarczeniu najlepszych możliwych informacji podczas procesu podejmowania decyzji.

Kto może korzystać z wytycznych?

Wytyczne OOŚ są przeznaczone dla właściwych organów, wykonawców i specjalistów OOŚ w państwach członkowskich Unii Europejskiej i, w stosownych przypadkach, dla krajów kandydujących. Założono, że przyciągną one również uwagę kręgów akademickich i innych organizacji uczestniczących w szkoleniach i doszkalaniami z zakresu OOŚ, a także specjalistów z całego świata oraz społeczeństwa.

Kto opracował wytyczne?

Pierwotne wytyczne OOŚ z roku 2011 zostały przygotowane przez Zarząd ds. Zasobów Środowiska (ERM) w ramach umowy na badania zawartej z Dyrekcją Generalną ds. Środowiska Komisji Europejskiej. Zmienione wytyczne OOŚ z roku 2017 zostały opracowane przez Milieu Ltd i COWI A/S na mocy umowy szczegółowej o świadczenie usług nr 070201/2016/729522/SER/ENV.D.1. do umowy ramowej nr ENV.F.1/FRA/2014/0063 zawartej z Dyrekcją Generalną ds. Środowiska Komisji Europejskiej.

W jaki sposób uzyskać egzemplarz wytycznych?

Egzemplarz wytycznych można pobrać ze strony internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska Komisji Europejskiej pod adresem <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>.

OOŚ: ZAŁOŻENIA I ETAPY

Ocena oddziaływania przedsięwzięć na środowisko (OOŚ) jest kluczowym instrumentem polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej. Przeprowadzanie ocen regulują przepisy dyrektywy 2011/92/UE zmienionej dyrektywą 2014/52/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (dyrektywa OOŚ).

Od momentu przyjęcia pierwszej dyrektywy OOŚ w roku 1985 (dyrektywa 85/337/EWG), zarówno prawo, jak i praktyki OOŚ, uległy znacznym zmianom. Dyrektywa OOŚ była zmieniana dyrektywami 97/11/WE, 2003/35/WE i 2009/31/WE. Dyrektywę wraz z trzema zmianami ujednolicono w roku 2011 w postaci dyrektywy 2011/92/UE. Ujednoliconą dyrektywę zmieniono następnie dyrektywą 2014/52/UE. Wytyczne koncentrują się na modyfikacjach dyrektywy OOŚ przeprowadzonych od roku 2011, ze szczególnym naciskiem na kluczowe zmiany wprowadzone ostatnią poprawką z roku 2014, które państwa członkowskie mają transponować do krajowych reżimów prawnych do dnia 16 maja 2017 r.

Dyrektywa OOŚ wymaga, aby przedsięwzięcia publiczne i prywatne, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, były poddawane ocenie przed wydaniem zezwolenia na inwestycję. Zezwolenie na inwestycję oznacza decyzję właściwego organu lub organów, która uprawnia wykonawcę do realizacji przedsięwzięcia. Jeżeli przedsięwzięcie może znacząco wpływać na środowisko, przed wydaniem zezwolenia na inwestycję wymagane jest przeprowadzenie OOŚ. Art. 2 ust. 1 dyrektywy OOŚ (patrz ramka poniżej) określa nadrzędny wymóg dyrektywy.

Ramka 1: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 2 ust. 1

Państwa członkowskie przyjmują wszystkie niezbędne środki, aby zapewnić podleganie przedsięwzięć mogących powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji, wymogowi uzyskania zezwolenia na inwestycję i oceny w odniesieniu do ich skutków na środowisko, przed udzieleniem zezwolenia.

Wytyczne w tej serii obejmują trzy etapy OOŚ: preselekcję, ustalanie zakresu oraz przygotowanie raportu OOŚ.

„Etap preselekcji” pozwala na stwierdzenie, czy wpływ przedsięwzięcia na środowisko będzie znaczący, tj. przedsięwzięcie jest poddawane selekcji w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia OOŚ. Przedsięwzięcia wymienione w załączniku I dyrektywy są automatycznie poddawane OOŚ, ponieważ uznano, że ich wpływ na środowisko jest znaczący. Przedsięwzięcia wymienione w załączniku II dyrektywy wymagają ustalenia, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko. Właściwy organ państwa członkowskiego dokonuje takiego ustalenia przez (i) analizę każdego przypadku, albo (ii) określenie progów lub kryteriów.

„Etap ustalania zakresu” daje wykonawcom możliwość zadania właściwym organom pytania o zakres informacji wymaganych do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej przedsięwzięcia i jego wpływu. Etap ten obejmuje ocenę i określenie ilości, lub „ustalenie zakresu”, informacji i analiz wymaganych przez organy.

Informacje dotyczące znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko są gromadzone w trzecim etapie: przygotowania raportu OOŚ.

Te trzy etapy są uzupełniane etapami szczegółowymi w procesie OOŚ. Definiuje to art. 1 ust. 2 lit. g) (patrz ramka poniżej) regulujący kwestię oceny oddziaływania na środowisko poprzez opisanie procesu OOŚ.

Art. 1 ust. 2 lit. g)

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

g) „ocena oddziaływania na środowisko” oznacza procedurę obejmującą:

(i) przygotowanie przez wykonawcę raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2;

(ii) przeprowadzenie konsultacji, o których mowa w art. 6 oraz w stosownych przypadkach w art. 7;

(iii) przeanalizowanie przez właściwy organ informacji przedstawionych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz, w razie konieczności, wszelkich dodatkowych informacji przedstawionych przez wykonawcę zgodnie z art. 5 ust. 3, a także wszelkich istotnych informacji uzyskanych w drodze konsultacji na podstawie art. 6 i 7;

(iv) uzasadnioną konkluzję właściwego organu na temat znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko, uwzględniającą wyniki analizy, o której mowa w pkt (iii) oraz — w stosownych przypadkach — dodatkową analizę przeprowadzoną przez ten organ; oraz

(v) włączenie uzasadnionej konkluzji właściwego organu do decyzji, o których mowa w art. 8a.

Poniższy rysunek przedstawia poszczególne etapy i kroki standardowo podejmowane podczas przeprowadzania OOS. Jak wspomniano powyżej, ustalenia dotyczące realizacji tych trzech etapów mogą się nieznacznie różnić w poszczególnych państwach członkowskich, na co należy zwrócić uwagę. Kroki zdefiniowane w art. 1 ust. 2 lit. g) są obowiązkowe przy przeprowadzaniu OOS. Dla porównania, etapy preselekcji i ustalania zakresu mogą nie być wymagane w zależności od charakteru przedsięwzięcia lub innych okoliczności: np. preselekcja nie jest wymagana dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku I dyrektywy, a sama dyrektywa przewiduje jedynie obowiązkowe ustalenie zakresu, o ile wykonawca wniesie o ustalenie zakresu do właściwego organu.

Preselekcja
(w stosownych przypadkach)

Ustalanie zakresu
(w stosownych przypadkach)

Raport OOŚ

Informacje i konsultacje

Podjęcie decyzji i zezwolenie na inwestycję

Informacja o wydaniu zezwolenia na inwestycję

Monitorowanie
(w stosownych przypadkach)

Właściwy organ podejmuje decyzję o konieczności przeprowadzenia OOŚ. Pod koniec etapu, należy wydać i podać do wiadomości publicznej decyzję w sprawie preselekcji.

Dyrektywa stanowi, iż wykonawcy mogą wnieść do właściwego organu o wydanie opinii o zakresie oceny. Właściwy organ określa treść i zakres oceny i określa informacje, które należy umieścić w raporcie OOŚ.

Wykonawca - lub ekspert (eksperci) działający w jego imieniu - przeprowadza ocenę. Wyniki oceny są przedstawiane w raporcie OOŚ zawierającym: informacje dotyczące przedsięwzięcia, prawdopodobieństwa znaczącego wpływu na środowisko, scenariusz odniesienia, proponowane rozwiązania alternatywne, cechy przedsięwzięcia i środki łagodzące znaczący negatywny wpływ na środowisko, a także streszczenie w języku niespecjalistycznym i informacje dodatkowe określone w załączniku IV dyrektywy OOŚ.

Właściwy organ udostępnia raport OOŚ organom odpowiedzialnym za ochronę środowiska, organom lokalnym i regionalnym oraz innym zainteresowanym organizacjom oraz społeczeństwu do oceny. Mogą oni umieszczać uwagi do przedsięwzięcia i jego wpływu na środowisko.

Właściwy organ analizuje raport OOŚ, w tym uwagi otrzymane na etapie konsultacji i wydaje uzasadnioną konkluzję, czy przedsięwzięcie ma znaczący wpływ na środowisko. Konkluzję należy włączyć do ostatecznej decyzji dotyczącej zezwolenia na inwestycję.

Spółeczeństwo jest informowane o wydaniu decyzji dotyczącej zezwolenia na inwestycję.

Na etapie budowy i eksploatacji przedsięwzięcia, wykonawca musi monitorować zidentyfikowany znaczący negatywny wpływ na środowisko i środki podjęte w celu jego łagodzenia.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRESELEKCJI

W JAKI SPOSÓB KORZYSTAĆ Z WYTYCZNYCH?

Wytyczne stanowią jeden dokument z serii trzech wytycznych dotyczących OOS opublikowanych przez Komisję Europejską. Wytyczne dotyczą preselekcji (screening). Pozostałe dwa dokumenty dotyczą ustalania zakresu (scoping) oraz przygotowania raportu OOS.

Niniejsze wytyczne zostały opracowane do użytku w całej Unii Europejskiej (UE), a zatem nie mogą odzwierciedlać wszystkich szczegółowych wymogów prawnych i praktyk w zakresie OOS w poszczególnych państwach członkowskich UE. W związku z tym, należy uwzględniać wszystkie istniejące wytyczne krajowe, regionalne lub lokalne w sprawie OOS. Ponadto, wytyczne należy stosować w odniesieniu do dyrektywy oraz krajowego lub lokalnego ustawodawstwa OOS. Interpretacja dyrektywy pozostaje wyłączną prerogatywą Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), co implikuje uwzględnienie orzecznictwa Trybunału.

Wytyczne zostały opracowane do użytku przez różnych uczestników procesu OOS:

- **Właściwe organy:** właściwe organy ponoszą ostateczną odpowiedzialność za wydanie decyzji w sprawie preselekcji dotyczącej zasadności poddania przedsięwzięcia procesowi OOS. Organy są zobowiązane do przechowywania rejestru decyzji w sprawie preselekcji wraz z uzasadnieniami i muszą udostępniać je publicznie. Preselekcję można przeprowadzić poprzez odniesienie do wymogów prawnych (progów) lub na zasadzie indywidualnej, w zależności od procedur wdrożonych w danym państwie członkowskim. Właściwe organy zajmują się wszystkimi etapami procedury preselekcji przedstawionymi w Części B niniejszych wytycznych. Ponadto, w Części C dostępne są dwie listy kontrolne pomagające właściwym organom w ustaleniu, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko.
- **Wykonawcy przedsięwzięcia i specjaliści OOS:** jeżeli wykonawcy, lub specjaliści działający w ich imieniu, nie mają pewności co do konieczności przeprowadzenia OOS, muszą przekazać właściwym organom wystarczające informacje o przedsięwzięciu, tak aby umożliwić im podjęcie decyzji w sprawie preselekcji. Zasięgnięcie opinii właściwych organów zalecane jest na wczesnym etapie – jeżeli ocena oddziaływania na środowisko będzie wymagana, może ona, w takim przypadku, stanowić integralną część procesu opracowywania przedsięwzięcia. Dzięki temu, kwestie dotyczące środowiska można włączyć do projektu przedsięwzięcia już na samym początku, minimalizując tym samym oddziaływanie na środowisko i koszt dla środowiska. Część B wytycznych zawiera szczegółowy przegląd wymogów dotyczących przeprowadzania preselekcji oraz praktyczne wskazówki. Etap 3B wyjaśnia szczegółowo wymogi załącznika IIA dotyczące rodzaju informacji, które wykonawca musi przekazać właściwym organom w celu umożliwienia im podjęcia decyzji w sprawie preselekcji.
- **Konsultowane strony:** decyzję w sprawie preselekcji należy udostępnić publicznie. Ponadto, na etapie preselekcji, właściwe organy i wykonawcy często konsultują się z organami środowiskowymi i władzami, organizacjami pozarządowymi, a także społeczeństwem, w zakresie konieczności przeprowadzania OOS (mimo, iż zgodnie z dyrektywą nie jest to obowiązkowe). Wartość szerokiego udziału w procesie preselekcji pozwalająca na uniknięcie sporów na późniejszym etapie i opóźnień w procesie podejmowania decyzji jest coraz bardziej doceniana przez właściwe organy, inne organizacje rządowe, a także przez wykonawców w państwach członkowskich.

Wytyczne składają się z trzech głównych rozdziałów:

- **Części A – Założenia dotyczące preselekcji.** Ten rozdział przedstawia koncepcję preselekcji oraz odpowiednie przepisy dyrektywy OOS regulujące jej przeprowadzenie. Część ta służy jako punkt odniesienia dla użytkowników wytycznych i pozwala ustalić przepisy, do których powinni się oni odnosić, a także umożliwia zapoznanie się z najważniejszymi zmianami w prawodawstwie poczynionymi w roku 2014.
- **Części B – Praktyczne wytyczne dotyczące preselekcji.** Praktyczne wytyczne są bardziej szczegółowe i merytoryczne oraz mają na celu zapewnienie dogłębnego zrozumienia szczegółowych, bieżących wymogów legislacyjnych dotyczących preselekcji. Wytyczne oparto o podejście etapowe. Rozdział

zawiera informacje i praktyczne wskazówki dotyczące realizacji wymaganych etapów w oparciu o praktyki stosowane w całej UE.

- **Części C – Lista kontrolna preselekcji: narzędzia preselekcji indywidualnej.** Narzędzia preselekcji zostały opracowane w celu wsparcia uczestników OOS w stosowaniu kryteriów określonych w załączniku III w przeprowadzaniu preselekcji indywidualnej, a także wsparcia w procesie ustalania, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko. Pierwsza lista kontrolna zawiera listę pytań pomagających w identyfikacji skutków przedsięwzięcia dla środowiska. Druga lista kontrolna została opracowana do oceny znaczenia wpływu na środowisko.

CZĘŚĆ A – ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE PRESELEKCJI

Ta część wytycznych przedstawia założenia (koncepcję) i ramy prawne preselekcji, a także dopuszczalne podejścia stosowane w procesie preselekcji. W przeciwieństwie do Części B, rozdział ten nie zawiera wskazówek praktycznych; stanowi raczej ogólne omówienie wymogów prawnych dla preselekcji oraz przyjęte podejścia.

1 CEL PRESELEKCJI W KONTEKŚCIE OOS

Celem preselekcji jest ustalenie, czy dla danego przedsięwzięcia wymienionego w załączniku II dyrektywy OOS wymagane jest przeprowadzenie OOS. Przedsięwzięcia wymienione w załączniku II będą dalej zwane „przedsięwzięciami z załącznika II”.

Celem preselekcji jest realizacja ogólnego celu dyrektywy, tj. określenie, czy przedsięwzięcie wymienione w załączniku II będzie mieć znaczący wpływ na środowisko i, w związku z tym, czy powinno podlegać wymogowi wydania zezwolenia na inwestycję i oceny dotyczącej jego skutków dla środowiska. Jednocześnie, preselekcja powinna zapewnić, że OOS będzie przeprowadzana wyłącznie dla tych przedsięwzięć, co do których uznano, że mogą mieć znaczący wpływ na środowisko. Takie podejście gwarantuje bardziej efektywne korzystanie ze środków publicznych i prywatnych. Oznacza to, że preselekcja pozwala na pogodzenie obydwu celów.

2 RAMY PRAWNE PRESELEKCJI I PRZEDSTAWIENIE GŁÓWNYCH ZMIAN DYREKTYWY OOS DOTYCZĄCYCH PRESELEKCJI

2.1 RAMY PRAWNE

Wymogi dotyczące preselekcji zawarto w art. 4 dyrektywy OOS, załączniku IIA i załączniku III dyrektywy. Odpowiednie przepisy art. 4 przedstawiono w ramce poniżej.

Ramka 3: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 4 ust. 2

[...] w odniesieniu do przedsięwzięć wymienionych w załączniku II państwa członkowskie ustalają, czy przedsięwzięcie podlega ocenie zgodnie z art. 5—10. Państwa członkowskie dokonują tego ustalenia za pomocą:

- a) badania indywidualnego;

lub

- b) progów lub kryteriów ustalonych przez państwo członkowskie.

Państwa członkowskie mogą postanowić o stosowaniu obydwu procedur, o których mowa w lit. a) i b).

Art. 4 ust. 3

Podczas przeprowadzania badania indywidualnego lub ustalania progów lub kryteriów do celów ust. 2 uwzględnia się odpowiednie kryteria selekcji wymienione w załączniku III. Państwa członkowskie mogą ustalić progi lub kryteria określające, kiedy przedsięwzięcia nie muszą być poddawane rozstrzygnięciu na mocy ust. 4 i 5 ani ocenie oddziaływania na środowisko, bądź progi lub kryteria określające, kiedy przedsięwzięcia są w każdym wypadku poddawane ocenie oddziaływania na środowisko, bez poddawania ich rozstrzygnięciu na mocy ust. 4 i 5.

Art. 4 ust. 4

W przypadku gdy państwa członkowskie postanowią o wprowadzeniu wymogu podjęcia rozstrzygnięcia dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku II, wykonawca podaje informacje o cechach przedsięwzięcia oraz jego znaczącym potencjalnym wpływie na środowisko. Szczegółowy wykaz informacji, które należy podać, znajduje się w załączniku IIA. W stosownych przypadkach wykonawca bierze pod uwagę dostępne wyniki innych odnośnych ocen wpływu na środowisko przeprowadzanych na podstawie przepisów prawa unijnego innych niż niniejsza dyrektywa. Wykonawca może również przedstawić opis wszelkich cech przedsięwzięcia lub środków przewidzianych w celu uniknięcia lub zapobieżenia ewentualnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko.

Art. 4 ust. 5

Właściwy organ podejmuje rozstrzygnięcie na podstawie informacji podanych przez wykonawcę zgodnie z ust. 4, z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, wyników wstępnych weryfikacji lub ocen wpływu na środowisko wynikających z przepisów prawa unijnego innych niż niniejsza dyrektywa. Rozstrzygnięcie to podawane jest do publicznej wiadomości, oraz:

- a) w przypadkach, w których postanowiono, że ocena oddziaływania na środowisko jest konieczna, zawiera główne powody, dla których wymaga się przeprowadzenia takiej oceny, ze wskazaniem na odpowiednie kryteria podane w załączniku III; lub
- b) w przypadkach, w których postanowiono, że ocena oddziaływania na środowisko nie jest konieczna, zawiera główne powody, dla których nie wymaga się przeprowadzenia takiej oceny, ze wskazaniem na odpowiednie kryteria podane w załączniku III, a w przypadkach, gdy proponuje to wykonawca, zawiera informacje o wszelkich cechach przedsięwzięcia lub środkach, jakie przewidziano w celu uniknięcia lub zapobieżenia ewentualnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko.

Art. 4 ust. 6

Państwa członkowskie zapewniają, by właściwy organ podjął rozstrzygnięcie możliwie jak najszybciej, w terminie nieprzekraczającym 90 dni od dnia, w którym wykonawca przedstawił wszystkie informacje wymagane zgodnie z ust. 4. W wyjątkowych przypadkach, przykładowo w zależności od charakteru, stopnia złożoności, lokalizacji lub wielkości przedsięwzięcia, właściwy organ może przedłużyć termin dla wydania rozstrzygnięcia; w takim przypadku właściwy organ pisemnie informuje wykonawcę o powodach przedłużenia i o przewidywanym terminie podjęcia decyzji.

Art. 4 ust. 2 definiuje wspólne podejście stosowane w procesie preselekcji i przyjmowane przez państwa członkowskie, natomiast art. 4 ust. 3 wymaga, aby właściwe organy, przy podejmowaniu decyzji o konieczności przeprowadzenia OOS, uwzględniały odpowiednie kryteria, tj. rodzaj/cechy i wielkość przedsięwzięć,

wrażliwość ekologiczną lokalizacji przedsięwzięć, a także potencjalne oddziaływanie przedsięwzięcia. Kryteria te zostały wymienione w załączniku III dyrektywy.

W przypadku, gdy państwa członkowskie wymagają przeprowadzenia badania indywidualnego dla przedsięwzięć z załącznika II w ramach przepisów krajowych, wykonawca musi przekazać niezbędne informacje o przedsięwzięciu zgodnie ze szczegółowymi wymogami zawartymi w załączniku IIA dyrektywy (patrz art. 4 ust. 4). Wykonawca, przy przekazywaniu informacji, powinien uwzględnić dostępne wyniki lub dane z innych odpowiednich ocen wpływu na środowisko, przeprowadzonych zgodnie z innymi przepisami UE niż dyrektywa OOŚ (np. SOOŚ, patrz załącznik do niniejszych wytycznych zawierający odniesienia do innych instrumentów UE). Ponadto, wykonawca może załączyć informacje o cechach przedsięwzięcia i środkach przewidzianych w celu uniknięcia lub zapobieżenia potencjalnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko.

Właściwy organ w państwach członkowskich musi wydać decyzję, czy proponowane przedsięwzięcie z załącznika II ma zostać poddane procedurze OOŚ, czy nie, w oparciu o informacje przekazane przez wykonawcę zgodnie ze szczegółowymi wymogami określonymi w załączniku IIA (patrz art. 4 ust. 5). Organ jest również zobowiązany do uwzględnienia innych odpowiednich ocen wpływu na środowisko przeprowadzonych zgodnie z innymi przepisami niż dyrektywa OOŚ.

Ponadto, właściwy organ musi wydać decyzję o konieczności przeprowadzenia OOŚ w czasie przewidzianym w art. 4 ust. 6.

2.2 ZMIANY DYREKTYWY OOŚ DOTYCZĄCE PRESELEKCJI

W efekcie rewizji dyrektywy OOŚ z roku 2014 wdrożono szereg zmian (np. do załącznika III ustanawiającego kryteria pozwalające ustalić, czy przedsięwzięcia wymienione w załączniku II powinny być poddane OOŚ) oraz dodano szereg nowych przepisów do procesu preselekcji, w tym ramy czasowe, w których właściwy organ państwa członkowskiego musi podjąć decyzję o konieczności przeprowadzenia OOŚ.

Zmiany te zostały podsumowane w ramce poniżej.

Ramka 4: W praktyce – zmiany do mechanizmu preselekcji z roku 2014

- Zmiana art. 4 ust. 3 ma na celu wyjaśnienie możliwości ustalenia przez państwa członkowskie progów/kryteriów w celu określenia, kiedy przedsięwzięcia nie muszą przechodzić preselekcji lub OOŚ, i/lub progów/kryteriów w celu określenia, kiedy przedsięwzięcia powinny zostać poddane OOŚ;
- **Nowy** art. 4 ust. 4
 - wprowadzenie nowego załącznika IIA regulującego kwestię informacji, które wykonawca musi przekazać na potrzeby preselekcji przedsięwzięć z załącznika II;
 - wymóg uwzględnienia przez wykonawcę dostępnych wyników innych odpowiednich ocen oddziaływania na środowisko przeprowadzonych zgodnie z innymi przepisami UE niż dyrektywa OOŚ,
 - wyraźne umożliwienie wykonawcy przedstawienia opisu innych cech przedsięwzięcia, i/lub środków przewidzianych w celu uniknięcia lub zapobieżenia potencjalnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko.
- Wprowadzenie **nowego** art. 4 ust. 5 nakładającego na właściwe organy wymóg podjęcia rozstrzygnięcia na podstawie informacji podanych przez wykonawcę oraz zgodnie z wymogami załącznika IIA, z uwzględnieniem wyników wstępnych weryfikacji lub ocen wpływu na środowisko wynikających z przepisów prawa unijnego.
- Wprowadzenie **nowego** art. 4 ust. 6 nakładającego na właściwe organy wymóg podjęcia rozstrzygnięcia w terminie nieprzekraczającym 90 dni od dnia, w którym wykonawca przedstawił wszystkie informacje wymagane załącznikiem IIA;
- Zmiana załącznika III.

Trybunał Sprawiedliwości UE (dalej „TSUE”) odgrywa ważną rolę we wdrażaniu i interpretacji przepisów dyrektywy OOŚ. Szereg zmian wprowadzonych dyrektywą 2014/52/UE stanowi bezpośrednie odzwierciedlenie wyjaśnień zawartych w orzecznictwie TSUE.

Ramka 5: Interpretacja przez TSUE

Jeżeli państwa członkowskie podjęły decyzję o ustanowieniu progów i/lub kryteriów, są zobowiązane do

uwzględnienia wszystkich odpowiednich kryteriów wyboru wymienionych w załączniku III dyrektywy (patrz np. C-66/06, *Komisja przeciwko Irlandii*; C-255/08, *Komisja przeciwko Niderlandom*; C-435/09, *Komisja przeciwko Belgii*). Odpowiednio, państwo członkowskie posiadające ustanowione progi i/lub kryteria biorące pod uwagę wyłącznie wielkość przedsięwzięć, ale nieuwzględniające wszystkich kryteriów wymienionych w załączniku III, przekraczają margines swobody dopuszczony na mocy dyrektywy OOŚ (C-66/06, *Komisja przeciwko Irlandii*, par. 64).

Rozstrzygnięcie przez właściwy organ, czy cechy przedsięwzięcia wymagają przeprowadzenia OOŚ, musi zawierać wszystkie informacje umożliwiające sprawdzenie, że rozstrzygnięcie zostało oparte o odpowiednią preselekcję, przeprowadzoną zgodnie z wymogami dyrektywy OOŚ, lub też takie informacje muszą być do niego dołączone (C-87/02, *Komisja przeciwko Włochom*, par. 49). Rozstrzygnięcie musi umożliwiać stronom zainteresowanym podjęcie decyzji o odwołaniu się od rozstrzygnięcia, uwzględniając wszystkie czynniki, które mogą zostać im przedstawione (C75/08, *Mellor*, par. 64).

2.3 KONCEPCJA „PRZEDSIĘWZIĘCIA” I WYJĄTKI OD DYREKTYWY OOŚ

Dyrektywa OOŚ ma zastosowanie do ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć publicznych i prywatnych, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko. Art. 1 ust. 2 dyrektywy definiuje „przedsięwzięcie” jako: „wykonanie prac budowlanych lub innych instalacji lub systemów, inne interwencje w otoczeniu naturalnym i krajobrazie, włącznie z wydobywaniem zasobów mineralnych”. Orzecznictwo TSUE zawiera szeroką interpretację koncepcji „przedsięwzięcia” (patrz sprawa C-72/95, *Kraaijeveld i in.* oraz ramka poniżej).

Ramka 6: Koncepcja „przedsięwzięcia”

Przykładowo, Trybunał uznał, że odnowienie istniejącego zezwolenia (na działanie portu lotniczego) nie może, w przypadku braku jakichkolwiek prac lub interwencji obejmujących zmiany cech fizycznych obiektu, być klasyfikowane jako „przedsięwzięcie” (Sprawa C-275/09, *Brussels Hoofdstedelijk Gewest i in.*, par. 24; Sprawa C-121/11, *Pro-Braine i in.*, par. 31).

Termin „instalacja” nie został zdefiniowany w dyrektywie OOŚ. Dyrektywa uwzględnia względnie szeroki zakres instalacji: instalacje przenośne – nawet jeżeli nie wymieniono ich wyraźnie w dyrektywie – zostały uznane za objęte jej przepisami jako instalacje tymczasowe. Odpowiednio, jeżeli cechy instalacji przenośnych lub tymczasowych (i powiązanego wpływu) odpowiadają kategoriom przedsięwzięcia, ujętego w załączniku I i II dyrektywy OOŚ, muszą one być zgodne z jej wymogami.

Ponadto, TSUE uznał, że „prace rozbiórkowe wchodzą w zakres dyrektywy 85/337 i, w związku z tym, mogą stanowić „przedsięwzięcie” w rozumieniu art. 1 ust. 2” (Sprawa C-50/09, *Komisja przeciwko Irlandii*, par. 86-107).

Ponadto, istnieją również rodzaje działalności, których cechy odpowiadają więcej niż jednej kategorii przedsięwzięcia wymienionej w dyrektywie OOŚ. Takie rodzaje działalności można analizować z różnych perspektyw, w zależności od ich cech technicznych, projektu lub wyników, i mogą one obejmować, przykładowo, przedsięwzięcia dotyczące biogazu lub biopaliwa.

Komisja Europejska, Interpretation of definitions of Project categories of annex I and II to the EIA Directive, 2015 r.

Dyrektywa określa wyjątki od dyrektywy w art. 1 ust. 3 dla przedsięwzięć wymienionych w załącznikach I i II oraz wyjątki od przepisów szczegółowych dyrektyw w określonych okolicznościach (art. 2 ust. 4 i ust. 5) – patrz ramka poniżej.

Ramka 7: Wyjątki od dyrektywy OOŚ

Dyrektywa nie może być stosowana do następujących rodzajów przedsięwzięć:

Państwa członkowskie mogą zdecydować, w konkretnych przypadkach, o niezastosowaniu niniejszej dyrektywy do takich przedsięwzięć lub ich części, których jedynym celem jest obronność, lub do przedsięwzięć, których jedynym celem jest reagowanie na zagrożenia dla ludności, jeżeli uważają, że jej zastosowanie miałyby niekorzystny wpływ na te cele. Warunkiem wstępnym jest przewidzenie takiego wyłączenia w przepisach krajowych (art. 1 ust. 3).

Poniższe rodzaje przedsięwzięć mogą zostać wyłączone z jednego lub wielu przepisów dyrektywy:

Państwa członkowskie mogą, w wyjątkowych przypadkach, zwolnić dane przedsięwzięcie ze stosowania przepisów niniejszej dyrektywy, jeżeli takie działanie miałyby niekorzystny wpływ na cele przedsięwzięcia, pod

warunkiem spełnienia celów niniejszej dyrektywy (art. 2 ust. 4).

W przypadkach, gdy dane przedsięwzięcie realizowane jest w oparciu o konkretny akt ustawodawstwa krajowego, państwa członkowskie mogą zwolnić takie przedsięwzięcie z wymogu stosowania przepisów dotyczących konsultacji społecznych określonych w niniejszej dyrektywie, pod warunkiem spełnienia celów niniejszej dyrektywy (art. 2 ust. 5).

3 PODEJŚCIA DO PRESELEKCJI

Jak wskazano powyżej, dyrektywa OOS definiuje wspólne podejście do preselekcji przyjęte przez państwa członkowskie, które nie zostało objęte zmianami wprowadzonymi do dyrektywy w 2014 r. Państwa członkowskie otrzymały znaczną swobodę przy rozstrzyganiu, w jaki sposób i na jakich podstawach przedsięwzięcia z załącznika II należy poddawać procedurze OOS. W celu zaznajomienia się z wymogami, które należy spełnić, w pierwszej kolejności powinno się uwzględnić ustawodawstwo poszczególnych państw członkowskich. Ponadto, podejścia stosowane w procesie preselekcji – np. badanie indywidualne lub rozstrzygnięcie z wykorzystaniem progów lub kryteriów ustalanych przez państwo członkowskie, albo też połączenie tych dwóch podejść – musi gwarantować, że procedurze OOS zostanie poddane każde przedsięwzięcie, które może mieć znaczący wpływ na środowisko.

3.1 BADANIE INDYWIDUALNE ORAZ PROGI I/LUB KRYTERIA

Ustalenia, czy przedsięwzięcie powinno być poddane OOS, należy dokonać za pomocą *badania indywidualnego* albo *progów lub kryteriów ustalanych przez państwo członkowskie*, albo połączenia tych dwóch podejść (patrz art. 4 ust. 2) w ramce powyżej).

- W przypadku wyboru podejścia opartego o *progi i/lub kryteria*, decyzja o konieczności przeprowadzenia OOS jest podejmowana na podstawie szczegółowych miar i/albo wartości granicznych, zgodnie ze wstępnie zdefiniowanymi kryteriami. Oznacza to, przedsięwzięcia można szybko skategoryzować pod kątem konieczności przeprowadzenia OOS na podstawie charakteru, lokalizacji i/lub innych cech danego przedsięwzięcia, takich jak potencjalne oddziaływanie na środowisko.

W tym kontekście, progi i kryteria odnoszą się do mechanizmu, w którym do włączenia lub wyłączenia przedsięwzięcia ze stosowania wymogów OOS stosuje się czynniki ilościowe lub jakościowe. W preselekcji OOS, „progi” odnoszą się zwykle do charakterystyki ilościowej przedsięwzięcia (np. budowy inwestycji powyżej 20 000 m²), natomiast „kryteria” odnoszą się często do charakterystyki jakościowej przedsięwzięcia lub jego oddziaływania (przykładem może być inwestycja, która – z powodu cech architektonicznych - może mieć znaczący wpływ na wygląd otoczenia).

- Konieczność przeprowadzenia OOS w drodze *badania indywidualnego* ocenia się stosując procedurę o charakterze unikalnym dla każdego przedsięwzięcia. W porównaniu z metodą progów i/lub kryteriów, metoda badania indywidualnego jest z założenia uznaniowa. Niektóre państwa członkowskie stosują preselekcję indywidualną do wszystkich przedsięwzięć z załącznika II. W innych państwach członkowskich badanie indywidualne uzupełnia metodę progów i/lub kryteriów.

W nawiązaniu do powyższego, w państwach członkowskich obserwuje się istotne różnice w sposobach organizacji procesu preselekcji dla przedsięwzięć z załącznika II (patrz ramka poniżej).

Ramka 8: Podejścia stosowane w procesie preselekcji przyjmowane w państwach członkowskich UE

W państwach członkowskich UE przyjmuje się różne podejścia stosowane w procesie preselekcji:

Większość państw członkowskich UE-15¹ zdefiniowała odpowiednie progi w drodze połączenia różnych podejść. Obejmują one:

- uproszczone procedury dla inwestycji „małoskalowych”. Takie uproszczone procedury są stosowane przeważnie dla określonej kategorii przedsięwzięć z załącznika II, które mogą mieć ograniczoną liczbę skutków, dobrze rozpoznanych w poprzednich przedsięwzięciach;
- opracowanie kryteriów preselekcji poprzez przyjęcie progów uwzględniających wielkość, charakter i lokalizację proponowanych inwestycji;
- inicjatywy prawne przeciw podziałom przedsięwzięć na kilka pod-przedsięwzięć²;
- lepsze wytyczne dotyczące stosowania procedur preselekcji;
- publikacja przykładów praktyk wyjaśniających podjęte decyzje.

¹ Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Portugalia, Hiszpania, Szwecja i Zjednoczone Królestwo.

² Od roku 2009, podobne inicjatywy były również wdrażane w państwach członkowskich, które dołączyły do UE w ostatnim czasie.

Większość państw członkowskich UE-13³ zastosowała prostszą strategię, przyjmując na potrzeby preselekcji niektórych przedsięwzięć z załącznika II metodę progów. Te państwa członkowskie są często podzielone w kwestii, czy w celu określenia konieczności poddania przedsięwzięcia procesowi OOS należy stosować metodę progów, czy też połączenie metody progów i badania indywidualnego. W wielu przypadkach korzysta się z połączenia obu metod w taki sposób, że przedsięwzięcia, które odpowiadają przyjętym progom, są poddawane decyzji w sprawie preselekcji ad-hoc.

DG ENV Study concerning the report on the application and effectiveness of the EIA Directive, raport końcowy, 2009 r.

Każde podejście stosowane w procesie preselekcji ma wady i zalety. Podejście oparte o progi i/lub kryteria jest względnie proste, ale posiada jedną oczywistą wadę: przedsięwzięcie, które nie spełnia progów albo kryteriów, i które w związku z tym nie zostaje objęte OOS, może mimo to mieć znaczący wpływ na środowisko. Przykładowo, takie przedsięwzięcia mogą oddziaływać na obszary wrażliwe (np. obszary zidentyfikowane jako cenne i ważne dla ochrony przyrody i/lub obszary szczególnie cenne pod względem archeologicznym lub geomorfologicznym), albo też obowiązujące przepisy mogą nie uwzględniać skutków kumulacyjnych szeregu przedsięwzięć, które łącznie mogą mieć znaczący wpływ na środowisko.

W związku z powyższym, mimo że państwu członkowskiemu nadano znaczną swobodę w ustalaniu stosownych kryteriów i/lub progów, ma ona jednak swoje granice. Margines swobody określa zobowiązanie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 dyrektywy OOS, stanowiącym, iż przedsięwzięcia mogące powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji, podlegają wymogowi przeprowadzenia oceny oddziaływania (C-72/95, *Kraaijeveld i in.*, par. 50; C-2/07, *Abraham i in.*, par. 37; C-75/08 *Mellor*, par. 50; C-427/07, *Komisja przeciwko Irlandii*, par. 41). W celu uzyskania dodatkowych wytycznych dotyczących progów i kryteriów, patrz Część B niniejszego dokumentu (Etap 2).

W przeciwieństwie do powyższego, badania indywidualne umożliwiają dogłębnierzą analizę lokalnych warunków ekologicznych lub kontekstów społeczno-ekonomicznych odnoszących się do środowiska. Jednakże, jest to bardziej zasobo- i czasochłonna metoda preselekcji.

3.2 PROGI I/LUB KRYTERIA

Jak omówiono szczegółowo w punkcie 3.1, można określić dwa ogólne rodzaje progów i/lub kryteriów (w celu zapoznania się z przykładami, patrz ramka poniżej):

- progi i/lub kryteria wyłączenia (negatywne) definiujące przedsięwzięcie jako wyłączone z OOS lub preselekcji.
- progi i/lub kryteria włączenia (pozytywne) definiujące rodzaje przedsięwzięć dla takich wartości progów, powyżej których przedsięwzięcie musi zostać poddane OOS lub preselekcji.

W związku z powyższym, progi i/lub kryteria włączenia/wyłączenia, o których mowa w zmienionym art. 4 ust. 3 dyrektywy, zostały zaprojektowane w celu uproszczenia procesu poprzez zdefiniowanie przedsięwzięć, które w każdym przypadku są uznawane za mogące mieć znaczący wpływ na środowisko, lub które nigdy nie są za takie uznawane. Ułatwiają one badanie cech faktycznych dowolnego przedsięwzięcia w celu ustalenia, czy podlega ono wymogom przeprowadzenia OOS.

Ponadto, niektóre państwa członkowskie opracowały zbiór progów/kryteriów (wytycznych) wskaźnikowych, które nie tworzą ram prawnych, ale służą jako materiał pomocniczy przy badaniach indywidualnych pozwalających ustalić, czy przeprowadzenie OOS jest wymagane. Innymi słowy, nie można zakładać, że przedsięwzięcia powyżej progu wskaźnikowego powinny być zawsze poddawane OOS, lub też, że przedsięwzięcia poniżej takich progów nie będą w żadnym przypadku wykazywać znaczącego wpływu.

Ramka 9: Łączenie progów - elektrociepłownie

Przykładowo, w kwietniu 2011 roku dokonano zmian w holenderskiej ustawie OOS i rozporządzeniu OOS w celu uwzględnienia orzecznictwa TSUE. U podstaw zmian leżał przede wszystkim fakt, iż marginesy swobody stosowane w preselekcji nie obejmowały wszystkich trzech głównych kryteriów wskazanych w załączniku III

³ Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja i Słowenia.

dyrektywy OOS. Przykładowo, nawet w sytuacji, w której przedsięwzięcie plasuje się poza progiem, a OOS nie jest obowiązkowa, należy uwzględnić inne kryteria (takie jak lokalizacja przedsięwzięcia), za pomocą których można określić prawdopodobny negatywny wpływ przedsięwzięcia na środowisko

W związku z powyższym, oprócz częstego tworzenia list przedsięwzięć wymagających OOS (obejmujących np. elektrociepłownię o mocy 300 MW, zużyciu 500 ton węgla dziennie i/lub wytwarzające 100 ton odpadów innych niż niebezpieczne dziennie), ustawodawstwo przewiduje również stosowanie progów wskaźnikowych w przypadkach, w których decyzja w sprawie preselekcji jest obowiązkowa (np. elektrociepłownię o mocy 20 MW i/lub wzroście wydajności rzędu 20%, lub zużyciu 250 ton węgla dziennie i/lub wytwarzające 50 ton odpadów innych niż niebezpieczne dziennie). Ponadto, istnieje również możliwość przeprowadzenia dobrowolnej OOS.

[http://www.eia.nl/en/environmental-assessment/eia-per-country/netherlands+\(the\)](http://www.eia.nl/en/environmental-assessment/eia-per-country/netherlands+(the)) i IMPEL, *The implementation of the Environmental Impact Assessment on the basis of precise examples, raport końcowy, 2012 r.*

Poniższa ramka przedstawia szereg przykładów progów wyłączenia i wskaźnikowych.

Ramka 10: Przykłady progów wyłączenia i włączenia (wskaźnikowych)

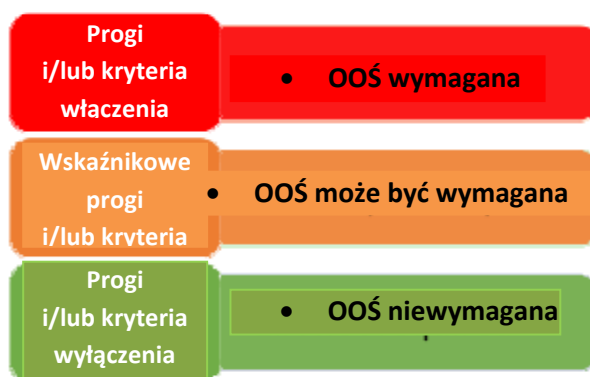
Przedsięwzięcie	Próg wyłączenia	Próg wskaźnikowy
Farmy wiatrowe	mniej niż 2 turbiny, wysokość wiatraka poniżej 75 m	Oddziaływanie wizualne i hałasu są prawdopodobne dla 5 lub większej liczby turbin i mocy wytwórczej powyżej 5 MW
Projekt zakładu przemysłowego	Obszar zabudowy nie przekracza 0,5 ha	Wzrost ruchu, hałasu i emisji bardziej prawdopodobny przy zabudowie powyżej 20 ha
Oczyszczalnia ścieków	Obszar zabudowy nie przekracza 1000 m ²	Powierzchnia obiektu powyżej 10 ha, ścieki od ponad 100 000 mieszkańców, wymaga zachowania zgodności z dyrektywą 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

Schmidt, M., Glasson, J., Emmelin, L. and Helbron, H., Standards and Thresholds for Impact Assessment, 2008 r.

3.3 ŁĄCZENIE RÓŻNYCH RODZAJÓW PROGÓW I/LUB KRYTERIÓW

Podejścia łączące różne rodzaje progów (patrz również Etap 1) są często zwane podejściem „światła drogowych”, w ramach którego przeprowadzenie OOS jest wymagane dla przedsięwzięć powyżej progów (kryteriów) włączenia (kolor czerwony), jest niewymagane dla przedsięwzięć poniżej progów (kryteriów) wyłączenia (kolor zielony) i może być wymagane dla przedsięwzięć mieszczących się w progach (kryteriach) wskaźnikowych (kolor żółty) – co zostało opisane poniżej.

Podejście świateł drogowych

Istnieją różne sposoby korzystania z podejścia świateł drogowych. Przykładowo, w przypadku nieustanowienia progów wyłączenia, przeprowadzenie OOŚ powinno zostać rozważone dla wszystkich przedsięwzięć mieszczących się w progach i/lub kryteriach wskaźnikowych (zmodyfikowane podejście świateł drogowych). Część państw członkowskich wdrożyła podejście świateł drogowych zawierające jedynie światła czerwone i zielone. Dla „przedsięwzięć światła zielonego” uzupełniająco stosowane jest badanie indywidualne w celu uniknięcia sytuacji, w której potencjalnie znaczący wpływ przedsięwzięć na środowisko nie zostanie zidentyfikowany.

Przykładowo, w większości państw członkowskich niestosujących badania indywidualnego, do takiego badania można włączyć rodzaje przedsięwzięć inne niż wymienione w załączniku II, o ile może wystąpić znaczący wpływ na środowisko (patrz np. przykład podany w ramce poniżej).

Ramka 11: Łączenie progów/kryteriów i badania indywidualnego

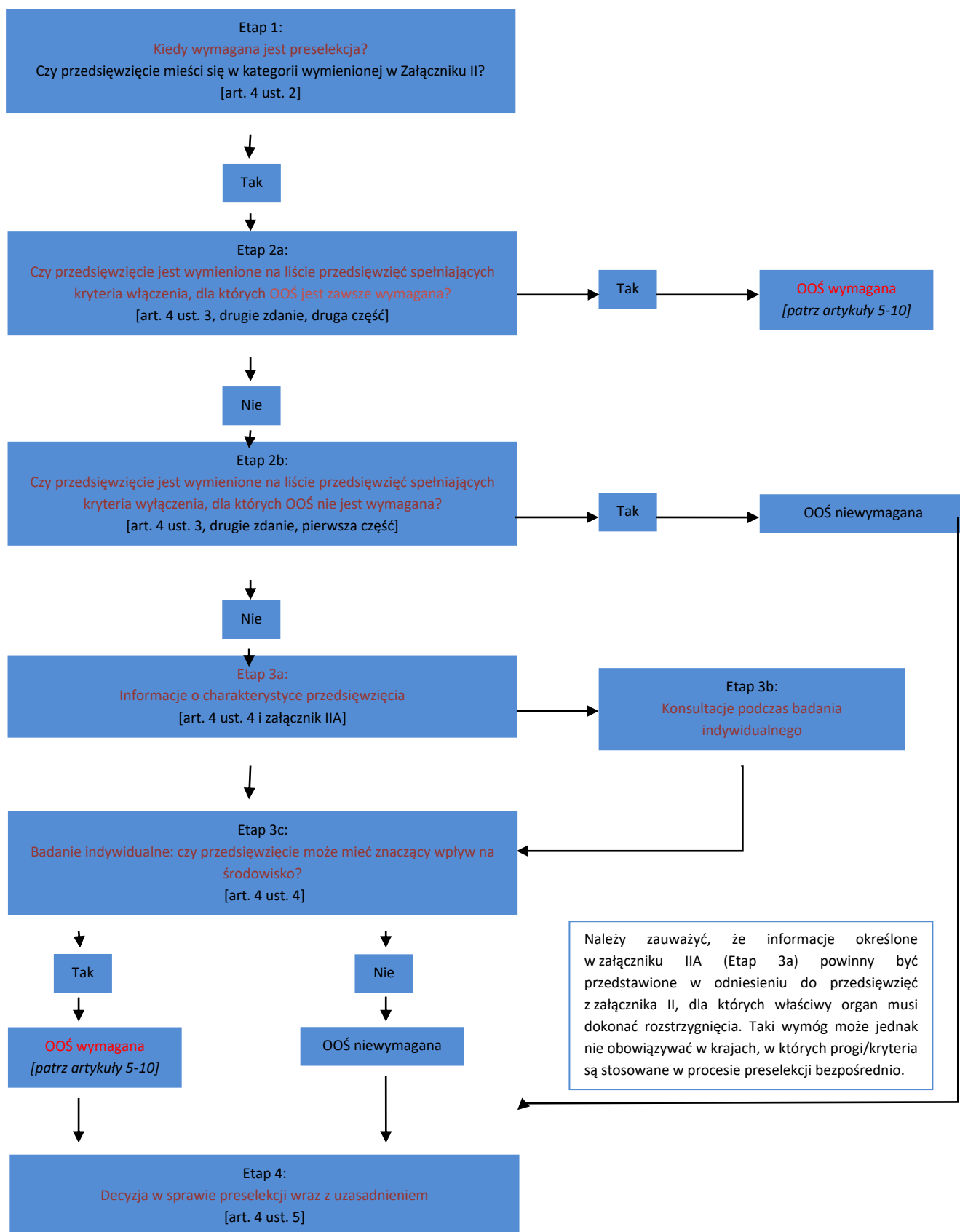
Przykładowo, w Portugalii stosuje się system „czarny lub biały”, z obowiązkowymi progami dla przedsięwzięć z załącznika II, które zostały podzielone na przypadki ogólne i szczegółowe. Przepisy umożliwiają jednak złożenie wniosku o przeprowadzenie procedury OOŚ nawet wtedy, gdy przedsięwzięcie nie spełnia progów określonych w załączniku II, ale mimo to może mieć znaczący wpływ na środowisko. W praktyce takie sytuacje zdarzają się sporadycznie.

Barroso, J.M., Processes and Practice in Environmental Impact Assessment: A Comparison Between Portugal and the United Kingdom, 2009 r.

CZĘŚĆ B – PRAKTYCZNE WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRESELEKCJI

WPROWADZENIE: ETAPY PRESELEKCJI

Proces podejmowania decyzji dotyczącej konieczności przeprowadzenia OOŚ dla przedsięwzięcia składa się z szeregu etapów. Zostały one przedstawione na rysunku poniżej. Proces preselekcji przebiega przez kolejne etapy do momentu podjęcia i opublikowania decyzji o konieczności przeprowadzenia OOŚ.

1 ETAP 1 – KIEDY WYMAGANA JEST PRESELEKCJA?

Dyrektywa OOS wymaga, aby przedsięwzięcia mogące powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z uwagi na ich charakter, wielkość lub lokalizację, zostały objęte wymogiem przeprowadzenia oceny ich wpływu na środowisko. Przedsięwzięcia te zostały zdefiniowane w art. 4 i wymienione w załączniku I oraz załączniku II dyrektywy.

Pierwszym etapem preselekcji jest ustalenie, czy przedsięwzięcie zostało wymienione w załączniku II dyrektywy OOS, lub czy umieszczono je na jakichkolwiek innych obowiązujących w państwach członkowskich listach o równoważnym znaczeniu.

Jak wskazano powyżej, OOS jest zawsze wymagana dla przedsięwzięć ujętych w załączniku I, natomiast przedsięwzięcia sklasyfikowane w kategoriach wskazanych w załączniku II powinny podlegać ocenie, jeżeli państwo członkowskie ustali, że mogą one mieć znaczące skutki dla środowiska. Jak wyjaśniono poniżej, o takim wpływie można rozstrzygnąć w drodze badania indywidualnego lub poprzez ustalenie progów lub kryteriów, albo przez połączenie obu podejść.

Ogólnie przyjmuje się, że jeżeli przedsięwzięcie nie jest wymienione w załączniku I lub II lub na równoważnej liście państwa członkowskiego, przeprowadzenie OOS nie jest wymagane. W celu zapoznania się z definicją „przedsięwzięcia”, patrz punkt 2.3 Części A.

1.1 PRZEDSIĘWZIĘCIA WYMENIONE W ZAŁĄCZNIKU I I ZAŁĄCZNIKU II

Poza nielicznymi wyjątkami, dyrektywa OOS nie zawiera definicji lub opisów kategorii przedsięwzięć wymienionych w załączniku I i załączniku II dyrektywy.

Szczegółowe wytyczne dotyczące znaczenia definicji niektórych przedsięwzięć zawartych w dyrektywie zamieszczono w wytycznych Komisji z roku 2015 dotyczących „Interpretacji definicji niektórych kategorii przedsięwzięć zawartych w załącznikach I oraz II dyrektywy OOS” (patrz załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi).

W związku z powyższym, należy zauważyć także, że:

- niektóre państwa członkowskie rozszerzyły wymogi w prawodawstwie krajowym dotyczące przeprowadzania OOS o rodzaje przedsięwzięć, które nie zostały ujęte w wykazach w załączniku I i II;
- niektóre państwa członkowskie podjęły decyzję o przeniesieniu przedsięwzięć z załącznika II do załącznika I w prawodawstwie krajowym. Inne podjęły decyzję o obniżeniu progów dla przedsięwzięć z załącznika I, skutecznie przenosząc niektóre kategorie przedsięwzięć z załącznika II do załącznika I.

1.2 ETAP 1: W SKRÓCIE

W celu ustalenia, czy proponowane przedsięwzięcie powinno przejść preselekcję, konieczne jest odniesienie się do mających zastosowanie przepisów krajowych. W szczególności należy sprawdzić, czy przedsięwzięcie zostało umieszczone na liście w ustawodawstwie krajowym odpowiadającym załącznikowi II dyrektywy OOS.

2.1 USTALANIE PROGÓW I/LUB KRYTERIÓW

Jak wyjaśniono w punkcie dotyczącym podejść do preselekcji omówionych w CZĘŚCI A, ustalenie, czy dla danego przedsięwzięcia wymagana jest OOS, można przeprowadzić w drodze badania indywidualnego lub poprzez ustalenie progów i/lub kryteriów. Te ostatnie zostały ujęte szczegółowo w art. 4 ust. 3 dyrektywy zmienionej dyrektywą 2014/52/UE.

Ramka 12: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 4 ust. 3

[...] Państwa członkowskie mogą ustalić progi lub kryteria określające, kiedy przedsięwzięcia nie muszą być poddawane rozstrzygnięciu na mocy ust. 4 i 5 ani ocenie oddziaływania na środowisko, bądź progi lub kryteria określające, kiedy przedsięwzięcia są w każdym wypadku poddawane ocenie oddziaływania na środowisko, bez poddawania ich rozstrzygnięciu na mocy ust. 4 i 5.

Zbiór progów i/lub kryteriów musi zatem gwarantować, aby wszystkie przedsięwzięcia, które mogą powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z uwagi na ich charakter, wielkość lub lokalizację, zostały objęte wymogiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Oznacza to, że progi i/lub kryteria należy określić tak, aby gwarantowały, że każde przedsięwzięcie, które może mieć znaczący wpływ na środowisko, zostanie poddane OOS, oraz że przedsięwzięcia o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia znaczącego wpływu na środowisko nie będą jej poddawane. Jednym ze sposobów uniknięcia „prześlizgnięcia się” przedsięwzięć mogących mieć znaczący wpływ na środowisko przez ustalone kryteria/progi jest wprowadzenie przepisu „całościowego” (catch all), pozwalającego właściwemu organowi na podjęcie decyzji, czy dla przedsięwzięcia z załącznika II procedura OOS jest wymagana, niezależnie od spełnienia kryteriów/progów.

Po ustaleniu progów i/lub kryteriów dla przedsięwzięć z załącznika II, państwa członkowskie są zobowiązane do uwzględnienia kryteriów wyboru wskazanych w załączniku III dyrektywy zmienionej dyrektywą 2014/52 (patrz ramka poniżej).

Ramka 13: W praktyce – zmiany załącznika III dyrektywy OOS z roku 2014

Należy zauważyć, że kryteria wyboru wskazane w załączniku III, określające, czy przedsięwzięcia wymienione w załączniku II powinny być poddawane OOS, zostały istotnie zmienione w roku 2014. Zasadniczo, kryteria wyboru wskazane w załączniku III nadal dotyczą 1) cech przedsięwzięć, 2) lokalizacji przedsięwzięć i 3) rodzaju i cech potencjalnego wpływu. Jednakże,

- zakres niektórych podkryteriów został poszerzony, albo też dodano dodatkowe podkryteria (główne te dotyczące nowych aspektów środowiskowych); i
- wprowadzono dodatkowe zmiany w celu wyjaśnienia istniejących kryteriów (np., skutki kumulatywne lub powiązania z innymi przepisami UE).

Odpowiednio, obecne kryteria z załącznika III obejmują (główne zmiany wytłuszczone):

- cechy przedsięwzięć, które muszą zostać uwzględnione, w tym, w szczególności, wielkość i **projekt całego** przedsięwzięcia, **kumulację** z innymi istniejącymi i/lub zatwierdzonymi przedsięwzięciami, wykorzystanie zasobów naturalnych, zanieczyszczenia i niedogodności, a także zagrożenia poważnymi wypadkami lub katastrofami i zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.
- lokalizację przedsięwzięć, z uwzględnieniem wrażliwości środowiskowej obszarów geograficznych, na które mogą oddziaływać przedsięwzięcia, obecnego i zatwierdzonego sposobu użytkowania gruntów, względnej zasobności, dostępności, jakości i zdolności do odtwarzania zasobów naturalnych oraz zdolności absorpcji środowiska naturalnego.
- rodzaj i cechy potencjalnego oddziaływania z uwzględnieniem oddziaływania przedsięwzięcia na czynniki środowiskowe określone w art. 3 ust. 1.

Cechy przedsięwzięcia należy ocenić m.in. w odniesieniu do jego skutków kumulacyjnych, tj. skutków, które mogą kumulować się ze skutkami z innych bieżących i/lub zatwierdzonych przedsięwzięć. Nieuwzględnienie takich skutków oznacza, w praktyce, odstąpienie od obowiązku oceny w przypadkach, w których oceniane przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko, o ile rozpatruje się je w połączeniu z innymi

przedsięwzięciami (patrz np. Sprawa C-531/13, *Marktgemeinde Straßwalchen i in.*; Sprawa C-141-14, *Komisja Europejska przeciwko Republice Bułgarii* oraz ramka poniżej).

Ramka 14: Skutki kumulatywne

Przykładowo, w sprawie *Salzburger Flughafen GmbH przeciwko Umweltsenat* (Sprawa C-244/12, par. 36-37), TSUE uznał, iż w odniesieniu do podjęcia decyzji o konieczności przeprowadzenia OOŚ, należy uwzględnić wpływ na środowisko zarówno wcześniejszego przedsięwzięcia, dotyczącego budowy dodatkowego terminala, jak i późniejszego przedsięwzięcia polegającego na zwiększeniu obszaru lotniska. Odpowiednio, TSUE potwierdził, iż „uwzględnianie skutków kumulatywnych **przedsięwzięć może być konieczne, aby nie dopuścić do obejścia celu wskazanego w przepisach unijnych poprzez osobną analizę przedsięwzięć, które - analizowane łącznie - mogłyby mieć znaczący wpływ na środowisko**”.

Oznacza to, że organ krajowy, upewniając się, czy przedsięwzięcie musi podlegać przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko, jest zobowiązany do przeanalizowania jego potencjalnego wpływu w połączeniu z wpływem powodowanym przez inne przedsięwzięcia. Ponadto, w przypadku braku szczegółowych wskazań, obowiązek ten nie odnosi się wyłącznie do przedsięwzięć tego samego rodzaju (Sprawa C-531/13, *Marktgemeinde Straßwalchen i in. przeciwko Bundesminister für Wirtschaft, Familie und Jugend*, par. 45).

TSUE wielokrotnie interpretował wymogi art. 4 ust. 2 i ust. 3 dyrektywy OOŚ w związku z ustanawianiem odpowiednich krajowych progów/kryteriów. Ustalenia Trybunału przedstawiono w ramce poniżej.

Ramka 15: Orzecznictwo TSUE w związku z artykułem 4 ust. 2 i 3

Przy wielu okazjach, TSUE orzekał, iż:

- Państwo członkowskie, które ustanowiło progi i/lub kryteria biorące pod uwagę wyłącznie *wielkość przedsięwzięć*, bez uwzględniania wszystkich odpowiednich kryteriów wyboru wymienionych w załączniku III, przekracza margines swobody przyznany na mocy art. 2 ust. 1 i art. 4 ust. 2 dyrektywy OOŚ (np. Sprawa C-66/06, *Komisja przeciwko Irlandii*);
- Państwo członkowskie, które ustanowiło progi i/lub kryteria na takim poziomie, że w praktyce *wszystkie przedsięwzięcia określonego rodzaju* zostałyby wykluczone z wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania, **przekracza, podobnie jak w sytuacji wskazanej powyżej, margines swobody, chyba że wszystkie wyłączone przedsięwzięcia - w przypadku przeprowadzenia ich łącznej analizy - zostałyby uznane za przedsięwzięcia, które nie mogą mieć znaczącego wpływu na środowisko** (np. Sprawa C-392/96, *Komisja przeciwko Irlandii*).

Organy krajowe muszą zagwarantować, że progi i/lub kryteria przyjęte dla przedsięwzięć z załącznika II uwzględniają wymóg ogólny nałożony postanowieniami art. 2 ust. 1 dyrektywy. Trybunał Sprawiedliwości (TSUE) wielokrotnie orzekał, że oznacza to, iż państwo członkowskie zapewnia, że każde przedsięwzięcie z załącznika II spełniające przyjęte krajowe progi i/lub kryteria, nie może mieć znaczącego wpływu na środowisko. W kontekście powyższego, obowiązek, o którym mowa w art. 2 ust. 1, można scharakteryzować jako *de facto* nałożenie na państwa członkowskie obowiązku przeprowadzenia oceny (Sprawa C-244/12, *Salzburger Flughafen*).

Obecnie, większość państw członkowskich stosujących w procesie preselekcji podejście progów/kryteriów opracowało kryteria włączenia (tj. OOŚ jest zawsze wymagana), wyłączenia (tj. OOŚ nigdy nie jest wymagana) oraz, w niektórych przypadkach, progi wskaźnikowe lub wytyczne (tj. OOŚ może być wymagana). Wiele państw członkowskich ustaliło progi/kryteria dla samych rodzajów przedsięwzięć, niemniej jednak istnieją znaczące różnice w poziomach tych progów.

W praktyce identyfikuje się trzy rodzaje progów oparte o:

- cechy przedsięwzięcia (np. wielkość – 20 ha i powyżej);
- szacowaną wydajność przedsięwzięcia (np. 50 000 t wytworzonych odpadów rocznie); i
- lokalizację przedsięwzięcia (np. wyznaczona strefa planistyczna).

Wartości progów przyjęte w państwach członkowskich mają głównie charakter techniczny i są oparte na atrybutach długości (metry, kilometry), wagi (tony), powierzchni wyrażonej w metrach kwadratowych oraz

mocy (kilowaty), ale stosuje się także progi finansowe (oparte np. o wielkość inwestycji). Jak podkreślono powyżej, odpowiednie progi krajowe muszą zatem uwzględniać *wszystkie odpowiednie kryteria wyboru* wymienione w załączniku III.

W niektórych państwach członkowskich, kryteria obejmują również to, czy przedsięwzięcie jest zlokalizowane na obszarze wrażliwym środowiskowo (patrz ramka poniżej).

Ramka 16: Zastosowanie progów i/lub kryteriów

Transponując wykaz przedsięwzięć, które mogą być poddawane OOS, Zjednoczone Królestwo zastosowało zbiór progów minimalnych, przekroczenie których powoduje konieczność wykonania badania indywidualnego w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia OOS.

Minimalne progi preselekcji stosowane w Zjednoczonym Królestwie oznaczają ogólnie, że proponowana inwestycja poniżej takiego progu nie może zostać poddana OOS. Jednakże, od tej reguły istnieje kilka wyjątków: np. określone lokalizacje (np. obszary wrażliwe środowiskowo) wymagają, aby każda inwestycja, niezależnie od jej wielkości, której proponowana granica mieści się lub graniczy z obszarem wrażliwym, była obejmowana indywidualnej procedurze podejmowania decyzji w sprawie preselekcji.

Raport specjalny – The State of Environmental Impact Assessment Practice in the UK, IEMA, 2011 r.

W Austrii, wartości progowe dla niektórych rodzajów przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarach chronionych (np. specjalnych obszarach ochrony, obszarach górskich, obszarach ochrony wód i ochrony przyrody, obszarach zanieczyszczonego powietrza itp.) są ustalone na niższym poziomie (w większości o połowę) w porównaniu z progami dla obowiązkowej OOS. Przykładowo, instalacje do produkcji energii wiatrowej o całkowitej mocy co najmniej 20 MW lub zawierające co najmniej 20 konwerterów o mocy nominalnej co najmniej 0,5 MW każdy, powinny podlegać obowiązkowi przeprowadzenia OOS. Przedsięwzięcia o mocy 10 MW, lub zawierające co najmniej 10 konwerterów zlokalizowanych w specjalnym obszarze ochrony powinny zawsze być badane indywidualnie. Ponadto, klauzula o kumulacji przewiduje preselekcję dla farm wiatrowych o całkowitej mocy co najmniej 5 MW, lub składających się z co najmniej 5 turbin (o mocy co najmniej 0,5 MW każda), zlokalizowanych w pobliżu innych farm wiatrowych lub osiągających wspólnie z nimi moc 20 MW lub składających się łącznie z 20 turbin (odpowiednio połowa wartości progu w specjalnych obszarach ochrony).

IMPEL, The implementation of the Environmental Impact Assessment on the basis of precise examples, Final Report, 2012 r. i prezentacja Federalnego Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa, Środowiska i Gospodarki Wodnej Austrii, procedury preselekcji, dostępna pod adresem

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/cpvo/izobrazevanje/eia_screening_austria_5jun15.pdf

Opracowanie progów w przepisach krajowych musi uwzględniać szereg aspektów i wymogów podstawowych, w tym:

- czy przyjmowane progi są progami (kryteriami) włączenia (OOS wymagana) czy wyłączenia (OOS niewymagana) oraz, odpowiednio:
- w jaki sposób postępować z przedsięwzięciami budzącymi niepewności co do istotności potencjalnego wpływu na środowisko, w szczególności, gdy wpływ powinien być objęty:
 - klauzulą typu „catch all” *lub*
 - wymogiem przeprowadzenia badania indywidualnego.

Podkreślono, że podczas ustalania krajowych progów/kryteriów należy uwzględnić wszystkie odpowiednie kryteria wyboru wymienione w załączniku III. W przypadkach, w których progi/kryteria są ustalone z uwzględnieniem jedynie niektórych odpowiednich kryteriów wyboru (np. progi wielkościowe), przepisy krajowe powinny umożliwiać przeprowadzenie badania indywidualnego dla tych kryteriów wyboru, które są odpowiednie dla danej kategorii projektu, ale które nie zostały uwzględnione.

W celu dostosowania przepisów do orzecznictwa TSUE, wiele państw członkowskich określiło stosowane podejścia do progów/kryteriów przy ustalaniu krajowych kryteriów preselekcji (patrz ramka poniżej).

Ramka 17: Przyjmowanie progów

Początkowo, czeska Ustawa OOS (Ustawa nr 244/1992 Coll. w sprawie ocen oddziaływania na środowisko) zawierała szereg progów dla przedsięwzięć z załącznika II. Progi zostały oparte wyłącznie o wielkość przedsięwzięcia. Zmiany Ustawy OOS z roku 2002 utrzymały progi, ale bez zachowania ich włączającego charakteru. Dla przedsięwzięć poniżej i powyżej progów należy przedłożyć powiadomienie w sprawie preselekcji. Główną różnicą pomiędzy przedsięwzięciami poniżej i powyżej progów jest poziom szczegółowości informacji, które powinien przekazać wykonawca.

§6, ust. 3 Ustawy nr 100/2001 Coll.

Większość państw członkowskich wykorzystuje progi dla przedsięwzięć z załącznika II, ale niektóre z nich przyjmują rozwiązania alternatywne, np. w postaci zróżnicowanych badań indywidualnych (w celu zapoznania się z przykładem, patrz ramka poniżej).

Ramka 18: Rozwiązania alternatywne dla progów

W Niemczech wiodącą zasadą jest zasada istotności; nie ma wstępnie zdefiniowanych progów. Zamiast tego, przedsięwzięcia są klasyfikowane względem wielkości lub mocy produkcyjnych. W zależności od pozycji, stosuje się różne rodzaje preselekcji. Przykładowo, przedsięwzięcia dotyczące elektrowni są – w zależności od ich mocy wyrażonej w MW – poddawane obowiązkowej OOS, ogólnemu badaniu indywidualnemu lub szczegółowemu badaniu indywidualnemu. Szczegółowe badania indywidualne są ograniczone do badania przedsięwzięć, które mają być zlokalizowane na lub w pobliżu obszarów wrażliwych środowiskowo.

2.1.1 Etap 2a - Czy przedsięwzięcie jest wymienione na (POZYTYWNEJ) liście przedsięwzięć spełniających kryteria włączenia, dla których OOS jest zawsze wymagana?

Drugim zadaniem jest ustalenie, czy w prawodawstwie państwa członkowskiego istnieje obowiązkowy wymóg przeprowadzenia OOS dla przedsięwzięcia. OOS będzie wymagana, jeżeli proponowane przedsięwzięcie spełnia lub przekracza odpowiednie progi lub kryteria określone w przepisach państwa członkowskiego. Będą one wymienione na (pozytywnych) listach rodzajów przedsięwzięć spełniających kryteria włączenia i mogą dotyczyć, przykładowo, wielkości, rodzaju lub lokalizacji przedsięwzięcia.

Ramka 19: Przykład progów (kryteriów) włączenia

Próg (kryterium) włączenia: infrastruktura liniowa powyżej progu minimalnego (np. 5 km).

Jak wspomniano powyżej, niektóre państwa członkowskie, ustalając progi lub kryteria dla przedsięwzięć z załącznika II, powyżej których OOS jest zawsze wymagana, umieściły niektóre przedsięwzięcia z załącznika II na liście przedsięwzięć spełniających kryteria włączenia.

2.1.2 Etap 2b - Czy przedsięwzięcie jest wymienione na (NEGATYWNEJ) liście przedsięwzięć spełniających kryteria wyłączenia, dla których OOS nie jest wymagana?

Jak wspomniano powyżej, niektóre państwa członkowskie wprowadziły progi lub kryteria wyłączenia, poniżej których OOS nie jest wymagana. W związku z tym, kolejnym zadaniem będzie sprawdzenie, czy proponowane przedsięwzięcie mieści się w takich progach/kryteriach. Jeśli tak, OOS nie będzie wymagana.

Ramka 20: Przykład progów (kryteriów) wyłączenia

Próg (kryterium) wyłączenia: infrastruktura liniowa poniżej progu minimalnego (np. 5 km).

Ustawodawstwo państw członkowskich może określać wyjątki znajdujące się na liście przedsięwzięć spełniających kryteria wyłączenia, w przypadkach, gdy przedsięwzięcie jest zlokalizowane na obszarze wrażliwym środowiskowo (patrz również ramka dotycząca zastosowania progów i/lub kryteriów). Taki wyjątek ma zastosowanie, jeżeli przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na obszar Natura 2000. Należy również

sprawdzić przepisy państwa członkowskiego w celu wskazania innych lokalizacji określonych jako wrażliwe, dla których lista wyłączeń nie będzie mieć zastosowania.

2.2 KROK 2: W SKRÓCIE

Podczas ustalania progów, należy pamiętać o następujących wymogach podstawowych:

- niezależnie od podejścia, przepisy krajowe muszą gwarantować, że przedsięwzięcia, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, będą poddawane ocenie wpływu przed podjęciem decyzji;
- progi muszą uwzględniać charakter przedsięwzięcia, jego lokalizację i rodzaj/cechy potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia (główne kategorie kryteriów wyboru wymienione w załączniku III dyrektywy).

ETAP 3 – BADANIE INDYWIDUALNE

Ogólnie przyjmuje się, że badanie indywidualne określające, czy przedsięwzięcie wymaga przeprowadzenia OOS, będzie wykonywane, jeżeli przedsięwzięcie nie znajduje się ani na liście przedsięwzięć spełniających kryteria włączenia ani na liście przedsięwzięć spełniających kryteria wyłączenia [lub gdy przedsięwzięcie przekracza próg preselekcji], albo gdy takie progi i/lub kryteria nie zostały ustalone.

Jeżeli właściwy organ zadecyduje o konieczności przeprowadzenia badania dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku II, wykonawca będzie musiał przekazać informacje o proponowanym przedsięwzięciu w oparciu o szczegółowe wymogi określone w załączniku IIA. Właściwy organ powinien następnie rozstrzygnąć, czy OOS jest, czy też nie jest wymagana, na podstawie informacji przekazanych przez wykonawcę. Gdy wykonawca dostarczy informacje wyszczególnione w załączniku IIA, właściwy organ musi, co do zasady, podjąć decyzję w terminie 90 dni (patrz art. 4 ust. 6 i Etap 4).

3.1 ETAP 3A – INFORMACJE O PRZEDSIĘWZIĘCIU WYMAGANE NA POTRZEBY BADANIA INDYWIDUALNEGO

Organy krajowe odpowiedzialne za preselekcję wykorzystują informacje o danym przedsięwzięciu do wydania opinii w sprawie preselekcji, tj. do wyciągnięcia wniosku, czy przedsięwzięcie powinno zostać poddane OOS.

Art. 4 ust. 4 stanowi, że gdy państwo członkowskie postanowi o wprowadzeniu wymogu podjęcia rozstrzygnięcia dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku II, wykonawca podaje informacje o cechach przedsięwzięcia oraz jego znaczącym potencjalnym wpływie na środowisko. Szczegółowy wykaz informacji, które należy podać, znajduje się w załączniku IIA, co zostało wprowadzone do dyrektywy w roku 2014.

Ramka 21: Dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Załącznik IIA został wprowadzony jako element zmian dyrektywy OOS w roku 2014. Załącznik IIA określa informacje przekazywane przez wykonawcę w celu umożliwienia właściwemu organowi podjęcia świadomej decyzji w sprawie preselekcji dotyczącej konieczności przeprowadzenia OOS.

Dostarczane informacje obejmują:

- opis przedsięwzięcia zawierający w szczególności:
 - opis cech fizycznych całego przedsięwzięcia oraz, w stosownych przypadkach, prac rozbiórkowych;
 - opis lokalizacji przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości środowiskowej obszarów geograficznych, na które może ono oddziaływać;
- opis aspektów środowiska, na które proponowane przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ;
- opis wszelkiego na ile to możliwe, według dostępnych informacji o takim wpływie — przedsięwzięcia na środowisko, wynikających z:
 - przewidywanych pozostałości i emisji oraz z produkcji odpadów, w stosownych przypadkach;
 - wykorzystania zasobów naturalnych, w szczególności gleby, gruntów, wody i różnorodności biologicznej.

Należy zauważyć, że informacje przekazywane przez wykonawcę zawierają dane o planowanym przedsięwzięciu i jego lokalizacji oraz uwzględniają potencjalny wpływ na środowisko, o ile takie informacje są dostępne. Należy również podkreślić, że informacje mogą, w wielu przypadkach, mieć charakter wstępny i/lub przybliżony, i w żaden sposób nie uwzględniają wszystkich potencjalnych znaczących oddziaływań. W określonych przypadkach, właściwy organ może zażądać przekazania dodatkowych danych/informacji przez wykonawcę w celu uzupełnienia wiedzy dotyczącej potencjalnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko.

Ramka poniżej przedstawia przykład informacji, które mogą być wymagane od wykonawcy na etapie preselekcji.

Ramka 22: Przykład informacji przekazywanych przez wykonawcę (inwestycja przemysłowa)

Wykonawca jest zobowiązany do przekazania podstawowych informacji o planowanym przedsięwzięciu, takich jak charakter przedsięwzięcia oraz przewidziane roboty budowlane.

Charakter i funkcja planowanego przedsięwzięcia:

- opis celu, charakteru i funkcji przedsięwzięcia, w tym:
 - charakterystykę eksploatacyjną przedsięwzięcia (np. przedsięwzięcie obejmuje produkcję cementu z wapienia, przetwarzanego w wysokiej temperaturze w piecu do wypalania z dodatkiem kwasów w procesie spalania);
 - zasoby stosowane w fazie eksploatacji przedsięwzięcia (tj. głównym surowcem jest wapień);
 - logistykę eksploatacyjną przedsięwzięcia; (wapień jest dostarczany w postaci sypkiej ciężarówkami i jest rozładowywany do silosów, z których jest transportowany do pieca taśmociągami. Cement jest pakowany w worki i wywożony z obiektu pojazdami ciężarowymi);
 - odpady powstałe w fazie eksploatacji i planowana gospodarka odpadami;
 - itp.

Planowane roboty budowlane:

- ilość i zakres robót budowlanych niezbędnych do realizacji proponowanego przedsięwzięcia;
- rysunki i lokalizacja budynków w ramach wybranej lokalizacji;
- zasoby niezbędne do zrealizowania robót budowlanych oraz utylizacja odpadów w fazie budowy;
- czas trwania robót budowlanych, w tym informacje o przewidywanej emisji hałasu, pyłu, odorów i/lub światła w fazie budowy;
- itp.

Niektóre państwa członkowskie wprowadziły bardziej szczegółowe wymogi prawne w porównaniu do załącznika IIA (patrz ramka poniżej).

Ramka 23: Przykład obowiązujących przepisów krajowych regulujących kwestię informacji przekazywanych przez wykonawcę

Przykładowo, załącznik 2 niemieckiej Ustawy o ocenach oddziaływania na środowisko (UVPG) reguluje kwestię informacji przekazywanych przez wykonawcę i ma zastosowanie, gdy wymogi dotyczące dokumentacji nie zostały szczegółowo określone przepisami ustawowymi.

Zgodnie z przepisami załącznika 2, informacje przekazywane przez wykonawcę powinny zawierać co najmniej następujące informacje:

1. Opis przedsięwzięcia zawierający w szczególności:

- a) opis cech fizycznych całego przedsięwzięcia oraz, w stosownych przypadkach, prac rozbiórkowych;
- b) opis lokalizacji przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości środowiskowej obszarów geograficznych, na które może ono oddziaływać;
- c) opis elementów środowiska, na które proponowane przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ.

Opis potencjalnego znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko, w tym:

- a) przewidywanych pozostałości, emisji oraz produkcji odpadów, w stosownych przypadkach;
- b) wykorzystanych zasobów naturalnych, w szczególności gleb, gruntów, wody i różnorodności biologicznej.

2. Podczas gromadzenia informacji dotyczących preselekcji uwzględnia się kryteria załącznika III odpowiednie dla przedsięwzięcia. Jeżeli wykonawca jest w posiadaniu wyników poprzednich audytów środowiskowych lub innych wymaganych prawnie badań dotyczących oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, powinien je załączyć.

3. Poza informacjami, o których mowa w ust. 1 pkt a), wykonawca może również przekazać opis wszystkich cech i lokalizacji przedsięwzięcia oraz ustalenia pozwalające na wykluczenie znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.

4. Jeżeli przeprowadzane jest wstępne badanie lokalizacji, dane w pierwszym etapie można ograniczyć do danych dotyczących obecności szczególnych uwarunkowań lokalnych zgodnie z kryteriami ochrony wymienionymi w załączniku 3 pkt 2.3.

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung, Załącznik 2.

Ponadto, niektóre państwa członkowskie stosują podejście zróżnicowane, zależnie od rodzaju realizowanego przedsięwzięcia (np. dla przedsięwzięć małoskalowych wymagana jest mniejsza ilość informacji).

Oprócz tego, informacje przekazane przez wykonawcę powinny umożliwić właściwemu organowi ocenę przedsięwzięcia pod kątem kryteriów wyboru określonych w załączniku III dyrektywy. W związku z powyższym,

załącznik IIA stanowi, że podczas gromadzenia informacji należy uwzględnić kryteria zawarte w załączniku III, jeżeli mają one zastosowanie.

Przekazując informacje o cechach i prawdopodobnym wpływie przedsięwzięcia na środowisko, wykonawca powinien uwzględnić, w stosownych przypadkach, dostępne wyniki innych ocen wpływu na środowisko przeprowadzonych zgodnie z przepisami unijnymi innymi niż niniejsza dyrektywa (patrz ramka poniżej i załącznik (patrz załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi).

Ramka 24: Dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 4 ust. 4

W przypadku, gdy państwa członkowskie postanowią o wprowadzeniu wymogu podjęcia rozstrzygnięcia dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku II, wykonawca podaje informacje o cechach przedsięwzięcia oraz jego znaczącym potencjalnym wpływie na środowisko. Szczegółowy wykaz informacji, które należy podać, znajduje się w załączniku IIA. W stosownych przypadkach wykonawca bierze pod uwagę dostępne wyniki innych odnośnych ocen wpływu na środowisko przeprowadzanych na podstawie przepisów prawa unijnego innych niż niniejsza dyrektywa. Wykonawca może również przedstawić opis wszelkich cech przedsięwzięcia lub środków przewidzianych w celu uniknięcia lub zapobieżenia ewentualnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko.

Przepis ten odnosi się do wymogów wynikających z ocen oddziaływania na środowisko przeprowadzanych w oparciu o inne przepisy unijne, które nakładają się na siebie, co prowadzi do powielania się działań i kosztów po stronie wykonawców i organów publicznych (patrz dokument roboczy Komisji SWD/2012/0355, wersja ostateczna). Do takich ocen mogą należeć m.in. oceny planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru, na którym wykonawca zamierza zlokalizować proponowane przedsięwzięcie (patrz ramka poniżej).

Ramka 25: Oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi

Uwzględnienie dostępnych wyników innych odpowiednich ocen oddziaływania na środowisko obejmuje zwykle analizę ocen przeprowadzonych zgodnie z:

- a) Ramową dyrektywą wodną (2000/60/WE): sprawdzenie, czy istnieją ograniczenia dotyczące odprowadzania ścieków do zbiorników wodnych;
- b) Dyrektywą siedliskową (92/43/EWG): sprawdzenie, czy proponowane przedsięwzięcie może wpłynąć na określone cechy obszaru Natura 2000;
- c) Dyrektywy SOOŚ (2001/42/WE): sprawdzenie, czy ocena np. planu zagospodarowania przestrzennego zawiera szczególne zastrzeżenia związane z proponowanym przedsięwzięciem.

Zgodnie z ostatnim zdaniem art. 4 ust. 4 dyrektywy OOS, wykonawca może również przedstawić opis wszelkich cech przedsięwzięcia lub środków przewidzianych w celu uniknięcia lub zapobieżenia ewentualnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko. Podkreślenia wymaga fakt, że przepis ten dotyczy cech i/lub środków mających na celu „uniknięcie lub zapobieżenie” znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko i nie ma w nim mowy o „kompensacji”, czyli że przepis nie zawiera odniesienia do środków kompensacyjnych. Należy oczekiwać, iż dodanie możliwości przekazywania przez wykonawcę informacji o zakresie realizacji przedsięwzięcia w określony sposób, który pozwoli uniknąć lub zapobiec znaczącemu wpływowi na środowisko, może rzutować na wynik preselekcji. Realizacja przez wykonawcę przedsięwzięcia w określony sposób - mający na celu uniknięcie określonego wpływu – pozwoli na określenie jego skutków z większą pewnością, co będzie mieć wpływ na wynik decyzji w sprawie preselekcji.

W niektórych państwach członkowskich praktyka ta jest zwana „dopasowanym” podejściem stosowanym do przedsięwzięć z załącznika II. Celem takiej strategii jest uniknięcie przeprowadzania zbędnych OOS dla przedsięwzięć, które nie mają znaczącego wpływu na środowisko. Zasadniczo, „dopasowane” podejście obejmuje zmodyfikowanie przedsięwzięcia przed lub podczas procesu preselekcji w celu zmniejszenia jego znaczącego wpływu na środowisko. Wprowadzenie zmian i/lub rozwiązań mających na celu uniknięcie lub łagodzenie znaczącego oddziaływania na środowisko może prowadzić do konkluzji, że przeprowadzenie OOS nie jest konieczne. Przykład takiego „dopasowanego” podejścia został przedstawiony w ramce poniżej.

Ramka 26: Dopasowane podejście do przedsięwzięć

Przykładowo, dla przedsiębiorstw intensywnej produkcji zwierzęcej w Danii opracowano model elektroniczny. Wykonawca wprowadza dane do arkusza kalkulacyjnego w celu uzyskania informacji, czy planowane przedsięwzięcie będzie wymagać przeprowadzenia OOS. Model nawet zachęca wykonawców do zmieniania wpisów w celu przeanalizowania, czy określone elementy przedsięwzięć mogą spowodować, że procedura OOS nie będzie dłużej wymagana.

Innym przykładem „dopasowanego” podejścia do przedsięwzięć jest dialog pomiędzy wykonawcą i właściwym organem w regionie flamandzkim w Belgii. W regionie tym funkcjonuje lista przedsięwzięć, dla których opracowano progi i kryteria. Przedsięwzięcia te, co do zasady, podlegają OOS, za wyjątkiem przypadków, w których wykonawca może wykazać w sposób zadowalający dla organu ds. OOS, że w danym przypadku nie wystąpi znaczący wpływ na środowisko.

3.2 KROK 3B – KONSULTACJE PODCZAS BADANIA INDYWIDUALNEGO

Dialog pomiędzy wykonawcą i właściwym organem będzie w każdym przypadku pomocny w procesie podejmowania decyzji w sprawie preselekcji przez ten organ. Właściwe organy mogą również uznać za przydatne konsultacje i doradztwo od innych organizacji, w tym:

- organów ustawowo odpowiedzialnych za kwestie ochrony środowiska (np. kontrolę zanieczyszczeń, ochronę przyrody, dziedzictwo kulturowe, wodę, odpady, itp.);
- innych stron zainteresowanych, w tym społeczeństwa, w celu wsparcia w zakresie identyfikacji problemów lokalnych związanych z przedsięwzięciem;
- ekspertów, takich jak specjaliści OOS, kręgi akademickie lub instytuty badawcze;
- innych właściwych organów, które w przeszłości podejmowały decyzje w sprawie podobnych przedsięwzięć w państwie członkowskim.

Należy pamiętać, że właściwy organ musi, co do zasady, podjąć decyzję w terminie 90 dni od daty przekazania wszystkich odpowiednich informacji przez wykonawcę, zgodnie ze szczegółowym wykazem w załączniku IIA.

3.3 KROK 3C – CZY PRZEDSIĘWZIĘCIE MOŻE MIEĆ ZNACZĄCY WPŁYW NA ŚRODOWISKO?

Decyzja w sprawie preselekcji polega głównie na określeniu, czy proponowane przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko, czy też nie. Wpływ na środowisko może być, co do zasady, pozytywny lub negatywny.

Jeżeli prowadzone jest badanie indywidualne, właściwe organy są zobowiązane do uwzględnienia odpowiednich kryteriów z załącznika III (patrz punkt o ramach prawnych w CZĘŚCI A powyżej). W związku z powyższym, załącznik III dyrektywy zawiera informacje dotyczące kwestii, które należy uwzględnić przy rozstrzygnięciu, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko (patrz również Sprawa C87/02, *Komisja przeciwko Włochom*). Niektóre z tych wymogów wynikają ze zmian dyrektywy OOS z roku 2014 (patrz ramka w Etapie 2).

Państwa członkowskie mogą określić dodatkowe wytyczne dotyczące przeprowadzania badania indywidualnego. Jak wspomniano powyżej, mogą one dotyczyć progów i kryteriów wskaźnikowych identyfikujących przedsięwzięcia, dla których należy rozważyć przeprowadzenie OOS.

Przyjmuje się, że odejście przyjęte do badań indywidualnych powinno być wystarczająco kompleksowe, aby w oparciu o nie podejmować wysokiej jakości decyzje indywidualne dotyczące konieczności przeprowadzania OOS. Przykładowo, samo korzystanie z orientacyjnych wskaźników w celu zidentyfikowania przedsięwzięć, które mogą wymagać przeprowadzenia OOS wyłącznie za pomocą metody preselekcji, najprawdopodobniej nie spełni tego wymogu. Stosowanie takich ogólnych podejść może doprowadzić do odstąpienia od przeprowadzenia OOS dla przedsięwzięć, które mają znaczący wpływ na środowisko.

W kontekście powyższego należy także zauważyć, że niektóre podejścia oparte o badanie indywidualne mogą wymagać znacznych ilości informacji o środowisku (np. w celu oceny tego, czy przedsięwzięcie jest przyjazne dla środowiska). Dostępność takich informacji na początkowym etapie realizacji przedsięwzięcia jest bardzo mało prawdopodobna. W celu uzyskania szczegółowych informacji dotyczących danych przekazywanych przez wykonawcę, należy zapoznać się ze znajdującą się powyżej sekcją dotyczącą Etapu 3a.

W części C niniejszego dokumentu przedstawiono przydatne narzędzia wspierające stosowanie kryteriów określonych w załączniku III w badaniach indywidualnych. Ich celem jest zapewnienie niezbędnego wsparcia, jeżeli w danym państwie członkowskim nie opracowano odpowiednich wytycznych, lub gdy pojawiają się wątpliwości dotyczące konieczności przeprowadzenia OOS. Narzędzia zostały opracowane, aby pomóc w uzyskaniu odpowiedzi na pytanie: „Czy projekt może mieć znaczący wpływ na środowisko?”

Należy podkreślić, że korzystanie z narzędzi nie wymaga specjalnych szkoleń i analiz. Są one przeznaczone do szybkiego stosowania przez osoby posiadające kwalifikacje i wiedzę typową dla właściwych organów i zakładają korzystanie z dostępnych informacji o przedsięwzięciu i jego środowisku.

3.4 ETAP 3: W SKRÓCIE

Realizując Etap 3, ważne jest:

- zapewnienie, że wykonawca spełni wymogi dotyczące informacji, o których mowa w załączniku IIA;
- uwzględnienie innych odpowiednich ocen przeprowadzonych zgodnie z przepisami unijnymi;
- rozpatrzenie przez wykonawcę i właściwy organ w granicach prawa administracyjnego regulującego działania właściwego organu, w jaki sposób należy dostosować przedsięwzięcie (tj. rozpatrzyć cechy przedsięwzięcia oraz/lub środki przewidziane do uniknięcia lub zapobieżenia znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko);
- przestrzeganie terminu wydania decyzji w sprawie preselekcji (patrz Etap 4 poniżej).

4 ETAP 4 – DECYZJA W SPRAWIE PRESELEKCJI WRAZ Z UZASADNIENIEM

Na etapie podejmowania formalnej decyzji w sprawie preselekcji przez właściwy organ należy pamiętać, że decyzja w sprawie preselekcji musi zawierać przyczyny dotyczące konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia OOS i powinna zostać udostępniona publicznie.

Art. 4 ust. 5 opisuje podstawę określającą konieczność lub brak konieczności przeprowadzania OOS.

Ramka 27: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 4 ust. 5

Właściwy organ podejmuje rozstrzygnięcie na podstawie informacji podanych przez wykonawcę zgodnie z ust. 4, z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, wyników wstępnych weryfikacji lub ocen wpływu na środowisko wynikających z przepisów prawa unijnego innych niż niniejsza dyrektywa.

Należy zauważyć, że preselekcja przeprowadzana jest na bardzo wczesnym etapie realizacji przedsięwzięcia, na którym dostępność wstępnych weryfikacji i ocen wymaganych innymi przepisami może być ograniczona. Jeżeli takie informacje są dostępne na etapie składania informacji, wykonawca musi, w stosownych przypadkach, włączyć ich wyniki do dokumentów dotyczących proponowanego przedsięwzięcia. W związku z powyższym, wykonawca, a także, zgodnie z art. 4 ust. 5, właściwy organ, będą musieli ocenić, czy dostępne oceny zawierają informacje mające zastosowanie dla proponowanego przedsięwzięcia. Ponadto, właściwy organ będzie zobowiązany do uwzględnienia wyników wstępnych weryfikacji (np. przeprowadzonej analizy lub badań odpowiednich dla przedsięwzięcia), o ile są one dostępne.

Ważną rolę w podejmowaniu decyzji odgrywa transparentność, która zapewnia efektywność OOS. Ma ona kluczowe znaczenie nie tylko dla sposobu podejmowania decyzji, ale także dla metody jej przekazywania do wiadomości publicznej.

Zmiany dyrektywy OOS z roku 2014 wprowadziły wymóg zamieszczania uzasadnienia dla pozytywnych (tj. OOS wymagana) i negatywnych (tj. OOS niewymagana) decyzji w sprawie preselekcji. Oznacza to, że uzasadnienie musi wskazywać główne przyczyny konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia OOS w odniesieniu do kryteriów wyboru wymienionych w załączniku III (patrz ramka pod Etapem 2).

Ramka 28: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

[...] Rozstrzygnięcie to podawane jest do publicznej wiadomości, oraz:

- a) w przypadkach, w których postanowiono, że ocena oddziaływania na środowisko jest konieczna, zawiera główne powody, dla których wymaga się przeprowadzenia takiej oceny, ze wskazaniem na odpowiednie kryteria podane w załączniku III; lub
- b) w przypadkach, w których postanowiono, że ocena oddziaływania na środowisko nie jest konieczna, zawiera główne powody, dla których nie wymaga się przeprowadzenia takiej oceny, ze wskazaniem na odpowiednie kryteria podane w załączniku III, a w przypadkach, gdy proponuje to wykonawca, zawiera informacje o wszelkich cechach przedsięwzięcia lub środkach, jakie przewidziano w celu uniknięcia lub zapobieżenia ewentualnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko.

Wymóg podania uzasadnienia dla (negatywnych) decyzji w sprawie preselekcji w treści samej decyzji jest nowym wymogiem dyrektywy. W przeszłości TSUE stał na stanowisku, że art. 4 wcześniejszej wersji dyrektywy OOS⁴ należy interpretować tak, iż nie nakłada on wymogu podania uzasadnienia w negatywnych decyzjach w sprawie preselekcji wydanych przez właściwy organ; jednakże, na żądanie strony zainteresowanej, właściwy organ administracyjny jest zobowiązany do przekazania tej stronie przyczyn podjęcia decyzji lub też odpowiednich informacji i dokumentów (Sprawa C-75/08, *Mellor*). Takie postępowanie powinno z jednej strony upewnić strony trzecie oraz zainteresowane organy administracyjne, że właściwy organ faktycznie ustalił, na

⁴ Dyrektywa 85/337 zmieniona dyrektywą 97/11, 2003/35, 2009/31.

podstawie przepisów prawa krajowego, że przeprowadzenie OOS³ jest lub nie jest wymagane, natomiast z drugiej strony zagwarantować stronom zainteresowanym oraz innym zainteresowanym organom krajowym, że organ właściwy wywiązał się z obowiązku preselekcji (w razie potrzeby, w drodze działań prawnych).

Po wprowadzeniu zmian do dyrektywy OOS³ w roku 2014, które nałożyły obowiązek podania uzasadnienia konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia OOS³ przez właściwy organ, dwie zasady ustanowione przez TSUE pozostały w mocy. Informacje zawarte w decyzji muszą:

- umożliwić sprawdzenie, czy decyzję podjęto w oparciu o odpowiednią preselekcję, przeprowadzoną zgodnie z wymogami dyrektywy OOS³ (patrz Sprawa C-87/02, *Komisja przeciwko Włochom*);
- umożliwić stronom zainteresowanym – na podstawie przedstawionych argumentów zawartych w uzasadnieniu - podjęcie decyzji o odwołaniu się od rozstrzygnięcia (C75/08, *Mellor*).

W odniesieniu do powyższego należy zauważyć, że przed zmianami dyrektywy OOS³ z roku 2014, niektóre państwa członkowskie wprowadziły do ustawodawstwa krajowego wymóg uzasadnienia dla negatywnych decyzji w sprawie preselekcji. Odpowiednio, na poziomie krajowym mogą funkcjonować dodatkowe wytyczne dotyczące sporządzania uzasadnień dla decyzji w sprawie preselekcji (w celu zapoznania się z przykładem patrz ramka poniżej).

Ramka 29: Uzasadnienie decyzji w sprawie preselekcji

Przykładowo, ust. 4 pkt 7 brytyjskiej ustawy o planowaniu miast i wsi (ocena oddziaływania na środowisko) stanowi, że do decyzji w sprawie preselekcji (**pozytywnych i negatywnych**) należy „załączyć oświadczenie na piśmie przedstawiające w sposób dokładny i przejrzysty powody podjęcia decyzji”. **Przepis został wprowadzony w celu zapewnienia spójności i transparentności regulacji dla wszystkich stron zainteresowanych, a także zgodności z przepisami wymagającymi zapewnienia łatwego dostępu do takich informacji.**

Ustawa o planowaniu miast i wsi (ocena oddziaływania na środowisko) z roku 2010, konsultacje w sprawie wersji wstępnej.

Decyzja, że przeprowadzenie OOS³ nie jest wymagane, musi wskazywać cechy przedsięwzięcia i/lub środki pozwalające uniknąć albo zapobiec potencjalnemu znaczącemu negatywnemu wpływowi na środowisko, jeżeli zostały one przedstawione przez wykonawcę (patrz także Etap 3b).

Poza wymogiem wskazania głównych powodów podjęcia decyzji w sprawie preselekcji, dyrektywa OOS³ wymaga podania decyzji do publicznej wiadomości. Jest to niezbędny warunek zapewnienia transparentności OOS³ i dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Ponadto, zmiany dyrektywy OOS³ z roku 2014 wprowadziły nowy wymóg dotyczący okresu, w którym należy rozstrzygnąć, czy OOS³ jest wymagana. Zgodnie z art. 4 ust. 6, właściwy organ podejmuje rozstrzygnięcie możliwie jak najszybciej, w terminie nieprzekraczającym 90 dni od dnia, w którym wykonawca przedstawił wszystkie informacje wymagane zgodnie z art. 4 ust. 4.

W wyjątkowych sytuacjach, przykładowo w zależności od charakteru, stopnia złożoności, lokalizacji lub wielkości przedsięwzięcia, właściwy organ może przedłużyć termin dla wydania rozstrzygnięcia. W takich przypadkach właściwy organ informuje wykonawcę na piśmie o powodach przedłużenia, a także o przewidywanym terminie podjęcia decyzji.

W większości systemów krajowych funkcjonują przepisy umożliwiające wykonawcy odwołanie od decyzji w sprawie preselekcji. Taka możliwość powinna być również dostępna dla NGO (patrz ramka poniżej).

Ramka 30: Możliwość zakwestionowania decyzji w sprawie preselekcji

Przykładowo, na Węgrzech właściwy organ wydaje formalną uchwałę pod koniec procesu preselekcji, od której osoby uprawnione, w tym NGO działające w odpowiednim sektorze, mogą odwoływać się do nadrzędnego krajowego organu ds. środowiska. Końcowa uchwała administracyjna może zostać przekazana do sądu przez tą samą grupę stron w celu jej ponownego rozpatrzenia.

W Estonii, decyzje proceduralne (takie jak decyzja w sprawie preselekcji w postępowaniu OOS) nie podlegają zwykle odwołaniu przed wydaniem ostatecznego aktu administracyjnego. Sąd Najwyższy dopuścił jednakże we wcześniejszym orzecznictwie możliwość przeprowadzenia oceny prawnej w przypadkach, w których mogło dojść do naruszenia przepisów proceduralnych w zakresie pozwalającym stwierdzić, że naruszenie spowoduje nieważność decyzji końcowej. W sprawie 3-3-1-86-06 (*Gmina Maidla przeciwko Ministerstwu Środowiska (MS)*), estoński Sąd Najwyższy orzekł, że legitymacja procesowa w sprawach proceduralnych musi być szersza, niż w zwykłych sprawach dotyczących ochrony środowiska. Sąd stwierdził w szczególności, że dziedzina ochrony środowiska jest tak specyficzna, że osoba uprawniona powinna mieć większe możliwości kwestionowania przepisów proceduralnych, niezależnie od ostatecznej decyzji administracyjnej. Podejmując decyzję o przeprowadzeniu oceny prawnej, sąd musi przeanalizować wagę przepisów proceduralnych oraz domniemanego naruszenia pod kątem zgodności z nadrzędnymi wymogami proceduralnymi. Na podstawie przytoczonego orzeczenia można stwierdzić, że decyzje w sprawie preselekcji podejmowane w ramach OOS są decyzjami, które mogą podlegać ocenie prawnej, a każda osoba zaangażowana w proces podejmowania decyzji może być stroną w takich sprawach.

Justice and Environment, Good Examples of EIA and SEA Regulation and Practice in five European Union Countries, 2008 r.

Jeżeli odwołanie od decyzji w sprawie preselekcji jest niemożliwe, opcja taka pojawia się na późniejszych etapach procesu zatwierdzania. Jest to możliwość odwołania się od zezwolenia na inwestycję (patrz ramka poniżej).

Ramka 31: Kwestionowanie rozstrzygnięcia właściwego organu

W sprawie C-570/13, *Gruber*, TSUE orzekł, że „decyzja administracyjna o nieprzeprowadzaniu OOS podjęta w oparciu o przepisy krajowe nie może uniemożliwiać jednostce, będącej częścią „zainteresowanej społeczności” w rozumieniu dyrektywy i spełniającej kryteria określone w przepisach krajowych w zakresie „wystarczającego interesu”, lub, w zależności od przypadku, „naruszenia prawa”, zakwestionowania tej decyzji administracyjnej w postępowaniu odwoławczym od tej decyzji lub od kolejno wydanych zezwoleń na inwestycję.”

W celu zapoznania się z wytycznymi w sprawie procedury odwołania należy odnieść się do prawodawstwa danego państwa członkowskiego.

4.1 ETAP 4: W SKRÓCIE

Jeżeli właściwy organ podejmuje decyzję w sprawie preselekcji, decyzja ta musi zawierać uzasadnienie dotyczące konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia OOS. Decyzję taką należy podać do publicznej wiadomości.

CZĘŚĆ C – LISTA KONTROLNA PRESELEKCJI: NARZĘDZIA PRESELEKCJI INDYWIDUALNEJ

LISTY KONTROLNE: WPROWADZENIE

Załącznik III dyrektywy określa kryteria, które należy uwzględnić podczas preselekcji. Sporządzono dwie listy kontrolne wspierające proces podejmowania decyzji, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko, i pomagające uczestnikom OOS zastosowanie tych kryteriów w procesie preselekcji indywidualnej. Listy kontrolne mogą być również przydatne przy ustalaniu progów/kryteriów w ustawodawstwie krajowym.

Pierwsza lista kontrolna procesu preselekcji zawiera wykaz pytań dotyczących przedsięwzięcia i jego środowiska i umożliwia użytkownikom odpowiedź na pytanie: „Czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko?” Instrukcje dotyczące korzystania z listy kontrolnej podano na początku wraz z przykładami dotyczącymi jej wypełniania.

Druga lista kontrolna zawiera kryteria do oceny znaczenia oddziaływania na środowisko. Powinna ona być stosowana wraz z listą kontrolną procesu preselekcji, tak jak opisano we wprowadzeniu.

Należy ponownie podkreślić, że korzystanie z list kontrolnych nie wymaga specjalnych szkoleń i analiz. Są one przeznaczone do szybkiego stosowania przez osoby posiadające kwalifikacje i wiedzę typową dla właściwych organów i zakładają korzystanie z dostępnych informacji o przedsięwzięciu i jego środowisku. Użytkownik powinien szybko zapoznać się z pytaniami, a jeżeli odpowiedź na któreś z nich brzmi „nie wiem”, odnotować ten fakt jako niepewność, która może wskazywać, że przeprowadzenie OOS jest konieczne.

INTERPRETACJA WYNIKÓW

Nie istnieją szczegółowe przepisy, na podstawie których można by stwierdzić, że wyniki zastosowania listy kontrolnej procesu preselekcji powinny prowadzić do pozytywnej lub negatywnej decyzji w sprawie preselekcji (tj. OOS wymagana lub nie). Zgodnie z założeniami teoretycznymi, nawet jeżeli tylko jedna z odpowiedzi na pytanie, czy dany aspekt „może mieć znaczący wpływ na środowisko”, brzmi „tak”, przeprowadzenie OOS może być wymagane. W praktyce jednak, im większa liczba odpowiedzi „tak” i większy wpływ zidentyfikowanych oddziaływań, tym większe prawdopodobieństwo przeprowadzenia OOS. Znaki „?”, wskazujące na brak możliwości dokładnego określenia, czy dane oddziaływanie występuje, lub czy jest znaczące, powinny również wskazywać na wydanie pozytywnej decyzji w sprawie preselekcji (tj. że OOS jest wymagana), ponieważ proces OOS powinien pomóc w wyjaśnieniu niepewności.

KORZYSTANIE Z LIST KONTROLNYCH JAKO FORMY REJESTRU I SPORZĄDZANIE LIST KONTROLNYCH SPECYFICZNYCH DLA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Lista kontrolna preselekcji ma zastosowanie do wszystkich rodzajów przedsięwzięć. Będzie ona szczególnie użyteczna dla właściwych organów, które są zobowiązane do rejestracji i podawania do publicznej wiadomości uzasadnień decyzji w sprawie preselekcji, ponieważ wypełnione formularze będą pełnić funkcję pisemnego rejestru rozpatrywanych aspektów oddziaływania na środowisko.

Wykonawcy i właściwe organy zajmujące się wyłącznie określonymi rodzajami przedsięwzięć mogą uznać za przydatne sporządzanie skróconych wersji list kontrolnych koncentrujących się tylko na odpowiednich pytaniach.

LISTA KONTROLNA PRESELEKCJI

INSTRUKCJE

Niniejsza lista kontrolna została sporządzona w celu wsparcia użytkowników w określeniu, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko, a także w podejmowaniu decyzji o konieczności przeprowadzenia OOS.

Należy rozpocząć od krótkiego opisu przedsięwzięcia.

Następnie, korzystając z dostępnych informacji o przedsięwzięciu, należy odpowiedzieć na każde pytanie znajdujące się w kolumnie 2:

- Tak – jeżeli odpowiedź brzmi tak
- Nie – jeżeli odpowiedź brzmi nie
- ? – jeżeli odpowiedź brzmi nie wiem

W przypadku braku pewności, które elementy są istotne, aby odpowiedzieć na pytanie należy wykorzystać bardziej szczegółowe listy pytań z wytycznych dotyczących ustalania zakresu.

Należy krótko opisać odpowiednie cechy przedsięwzięcia lub jego środowiska, a następnie przeanalizować, czy wpływ, który może powstać na skutek realizacji przedsięwzięcia, może być znaczący; następnie należy wpisać odpowiedź wraz z uzasadnieniem w kolumnie 3. Następnym etapem jest skorzystanie z listy kontrolnej kryteriów do oceny znaczenia oddziaływania na środowisko do odpowiedzi na pytanie: „Czy dany aspekt może mieć znaczący wpływ na środowisko?”

PRZYKŁADY

Poniżej przedstawiono przykłady pokazujące sposób korzystania z listy kontrolnej.

Pytania uwzględniane na etapie analizy Dalsze wytyczne dotyczące analizowanych aspektów znajdują się w bardziej szczegółowej liście pytań zamieszczonej w „Wytycznych dotyczących ustalenia zakresu”	Tak/nie/? Krótko opisać	Czy dany aspekt może mieć znaczący wpływ na środowisko? Tak/Nie/? – Dlaczego?
Krótki opis projektu: Budowa 500 domów granicząca z istniejącą wiejską osadą w ABCville.		
1. Czy budowa, eksploatacja lub likwidacja przedsięwzięcia będzie obejmować działania, które mogą spowodować fizyczne zmiany w okolicy (zmiany w topografii, zagospodarowaniu terenu, akwenach, itp.)?	Tak. Przedsięwzięcie będzie obejmować zabudowę dużego obszaru, obecnie wykorzystywanego rolniczo i przecinanego przez niewielki ciek wodny.	Tak. Utrata gruntów rolniczych i przełożenie koryta.
3. Czy dane przedsięwzięcie będzie obejmować	Nie, z wyjątkiem niewielkich ilości	Nie

Pytania uwzględniane na etapie analizy Dalsze wytyczne dotyczące analizowanych aspektów znajdują się w bardziej szczegółowej liście pytań zamieszczonej w „Wytycznych dotyczących ustalenia zakresu”	Tak/nie/? Krótko opisać	Czy dany aspekt może mieć znaczący wpływ na środowisko? Tak/Nie/? – Dlaczego?
użycie, przechowywanie, transport, przeładunek lub produkcję substancji lub materiałów, które mogą być szkodliwe dla zdrowia, środowiska, bądź powodować obawy odnośnie faktycznych lub odczuwalnych zagrożeń dla zdrowia?	używanych standardowo przez właścicieli domów.	
4. Czy podczas budowy, eksploatacji lub likwidacji przedsięwzięcia będą powstawały odpady stałe?	Tak. Budowa będzie wymagać wykonania przekopu przez niewielkie wzniesienie, a także transportowania oraz usuwania lub ponownego wykorzystania dużej ilości wydobytej ziemi.	Tak. Transport może wywierać znaczący wpływ na sąsiednią wieś.
9. Czy przedsięwzięcie spowoduje zmiany społeczne, dotyczące np. demografii, tradycyjnych stylów życia, zatrudnienia?	Nie. Istniejąca wieś była budowana głównie w latach 50.	Nie.
10. Czy istnieją jakiegokolwiek inne czynniki, które należy rozważyć, takie jak rozwój będący konsekwencją realizacji przedsięwzięcia, które mogą spowodować skutki dla środowiska lub możliwość skutków kumulacyjnych razem z innymi istniejącymi lub planowanymi działaniami w danej okolicy?	Tak. Przedsięwzięcie będzie wymagać rozbudowy wiejskiej kanalizacji, która już jest przeciążona.	Tak. Nie ma zbyt dużo miejsca, aby rozbudować kanalizację i już teraz powoduje ona problemy w postaci nieprzyjemnego zapachu w wiosce.
11. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek obszary lub cechy o znaczeniu historycznym lub kulturowym, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?	? Brak dostępnych informacji na temat danego obszaru	? wymaga dalszego zbadania

LISTA KONTROLNA PRESELEKCJI

<p>Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas preselekcji</p> <p>W celu uzyskania dalszych wytycznych dotyczących analizowanych aspektów, patrz bardziej szczegółowa lista pytań znajdująca się w <u>Wytycznych dotyczących ustalania zakresu</u></p>	<p>Tak/nie/? Krótko opisać</p>	<p>Czy dany aspekt może mieć znaczący wpływ na środowisko? Tak/Nie/? – Dlaczego?</p>
<p>Krótki opis przedsięwzięcia: Budowa 500 domów granicząca z istniejącą wiejską osadą w ABCville.</p>		
<p>1. Czy budowa, eksploatacja lub likwidacja przedsięwzięcia będzie obejmować działania, które mogą spowodować fizyczne zmiany w okolicy (zmiany w topografii, zagospodarowaniu terenu, akwenach, itp.)?</p>		
<p>2. Czy budowa lub eksploatacja przedsięwzięcia będzie wykorzystywała zasoby naturalne, takie jak grunty, woda, materiały lub energia, w szczególności wszelkie zasoby nieodnawialne lub których brakuje?</p>		
<p>3. Czy dane przedsięwzięcie będzie obejmować użycie, przechowywanie, transport, przeładunek lub produkcję substancji lub materiałów, które mogą być szkodliwe dla zdrowia, środowiska, bądź powodować obawy odnośnie faktycznych lub odczuwalnych zagrożeń dla zdrowia?</p>		
<p>4. Czy podczas budowy, eksploatacji lub likwidacji przedsięwzięcia będą powstawały odpady stałe?</p>		
<p>5. Czy przedsięwzięcie spowoduje uwolnienie do powietrza zanieczyszczeń lub jakichkolwiek niebezpiecznych, toksycznych lub szkodliwych substancji?</p>		
<p>6. Czy przedsięwzięcie będzie powodować hałas i wibracje lub uwolnienie światła, energii cieplnej lub promieniowania elektromagnetycznego?</p>		
<p>7. Czy przedsięwzięcie będzie prowadzić do powstania ryzyka skażenia gruntów lub wody w wyniku uwolnienia zanieczyszczeń do ziemi lub do kanalizacji, wód powierzchniowych, gruntowych, przybrzeżnych lub do morza?</p>		
<p>8. Czy wystąpi ryzyko wypadków podczas budowy lub eksploatacji przedsięwzięcia, które mogą mieć wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko?</p>		
<p>9. Czy przedsięwzięcie spowoduje zmiany społeczne, dotyczące np. demografii, tradycyjnych stylów życia, zatrudnienia?</p>		
<p>10. Czy istnieją jakiekolwiek inne czynniki, które należy rozważyć, takie jak rozwój będący konsekwencją realizacji przedsięwzięcia, które mogą spowodować skutki dla środowiska lub możliwość skutków kumulatywnych razem z innymi istniejącymi lub planowanymi działaniami w danej okolicy?</p>		
<p>11. Czy przedsięwzięcie zostało zlokalizowane na obszarach lub w pobliżu obszarów chronionych na</p>		

<p>Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas preselekcji</p> <p>W celu uzyskania dalszych wytycznych dotyczących analizowanych aspektów, patrz bardziej szczegółowa lista pytań znajdująca się w <u>Wytycznych dotyczących ustalania zakresu</u></p>	<p>Tak/nie/?</p> <p>Krótko opisać</p>	<p>Czy dany aspekt może mieć znaczący wpływ na środowisko?</p> <p>Tak/Nie/? – Dlaczego?</p>
<p>mocy prawa międzynarodowego, unijnego, krajowego lub lokalnego z uwagi na ich znaczenie ekologiczne, krajobrazowe, kulturowe, lub inne, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>12. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek obszary, które są istotne lub wrażliwe z przyczyn ekologicznych, np. tereny podmokłe, ciek wodny lub inne akweny, strefa nadbrzeżna, góry, lasy lub obszary leśne i na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>13. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek obszary, które są wykorzystywane przez chronione, istotne lub wrażliwe gatunki fauny lub flory, np. jako obszar lęgowy, gniazdowania, żerowania, odpoczynku, zimowania, migracji, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>14. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek wody śródlądowe, przybrzeżne, morskie lub podziemne, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>15. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek obszary lub krajobraz o cennych cechach lub wartościach, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>16. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek szlaki lub obiekty wykorzystywane przez społeczność w celach rekreacyjnych lub inne obiekty, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>17. Czy na terenie lokalizacji przedsięwzięcia lub w jej otoczeniu znajdują się jakiegokolwiek szlaki transportowe, które są podatne na zatory lub powodują problemy ekologiczne lub na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>18. Czy przedsięwzięcie znajduje się w okolicy, w której może być dobrze widoczne dla wielu osób?</p>		
<p>19. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy znajdują się jakiegokolwiek obszary lub cechy o znaczeniu historycznym lub kulturowym, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>20. Czy lokalizacja przedsięwzięcia znajduje się na obszarze wcześniej niezabudowanym, gdzie nastąpi utrata gruntów niezagospodarowanych?</p>		
<p>21. Czy na terenie lokalizacji przedsięwzięcia lub w jej otoczeniu funkcjonują istniejące formy zagospodarowania terenu, np. domy, ogrody, inna własność prywatna, przemysł, handel, rekreacja, otwarte tereny publiczne, obiekty użyteczności publicznej, rolnictwo, leśnictwo, turystyka,</p>		

<p>Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas preselekcji</p> <p>W celu uzyskania dalszych wytycznych dotyczących analizowanych aspektów, patrz bardziej szczegółowa lista pytań znajdująca się w <u>Wytycznych dotyczących ustalania zakresu</u></p>	<p>Tak/nie/?</p> <p>Krótko opisać</p>	<p>Czy dany aspekt może mieć znaczący wpływ na środowisko?</p> <p>Tak/Nie/? – Dlaczego?</p>
<p>kopalnie lub kamieniołomy, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>22. Czy istnieją jakiegokolwiek plany dotyczące przyszłego zagospodarowania terenu w miejscu lokalizacji przedsięwzięcia lub w jego otoczeniu, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>23. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego otoczeniu istnieją jakiegokolwiek gęsto zaludnione lub zabudowane obszary, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>24. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego otoczeniu znajdują się jakiegokolwiek obszary zajęte przez obiekty o dużej wrażliwości, np. szpitale, szkoły, miejsca kultu, obiekty użyteczności publicznej, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>25. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego otoczeniu znajdują się jakiegokolwiek obszary obejmujące ważne, wysokiej jakości lub rzadkie zasoby np. zasoby wód gruntowych, wody powierzchniowe, leśnictwo, rolnictwo, rybołówstwo, turystykę, minerały, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>26. Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego otoczeniu występują jakieś obszary już narażone na zanieczyszczenie lub szkody w środowisku, np. gdzie przekroczone są istniejące środowiskowe normy prawne, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>		
<p>27. Czy lokalizacja przedsięwzięcia jest podatna na trzęsienia ziemi, osiadanie ziemi, osuwiska, erozję, powodzie lub ekstremalne lub niekorzystne warunki klimatyczne, np. inwersje temperatur, mgły, silne wiatry, które mogą stanowić problemy środowiskowe?</p>		

Streszczenie cech przedsięwzięcia i jego lokalizacji, wskazujących na potrzebę przeprowadzenia OOS:

LISTA KONTROLNA KRYTERIÓW OCENY ZNACZENIA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

INSTRUKCJE

Celem niniejszej listy kontrolnej jest zapewnienie użytkownikom wsparcia w procesie podejmowania decyzji dotyczącej konieczności przeprowadzenia OOS na podstawie cech prawdopodobnego wpływu przedsięwzięcia. Należy ją stosować w preselekcji indywidualnej wraz z listą kontrolą preselekcji.

Lista kontrolna preselekcji zawiera wykaz pytań pomocnych w identyfikacji potencjalnych interakcji pomiędzy przedsięwzięciem a środowiskiem. Lista kontrolna została sporządzona w celu zapewnienia wsparcia w podejmowaniu decyzji, czy interakcje te – a w szczególności ich wpływ – mogą być znaczące.

Osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji w sprawie preselekcji często mają trudności ze zdefiniowaniem, które elementy są „znaczące”. Bardziej szczegółowy opis niniejszej koncepcji i analizy metodologicznej podejścia został przedstawiony w wytycznych dotyczących ustalania zakresu.

Prostym sposobem na przeprowadzenie kontroli na etapie preselekcji jest zadanie pytania, czy dany wpływ powinien zostać poddany analizie przed wydaniem zezwolenia na inwestycję, a zatem, czy obecność tego wpływu może przesądzić o wyniku decyzji o wydanie zezwolenia. Z uwagi na fakt, iż w momencie rozpoczęcia procesu preselekcji ilość danych, na podstawie których można wydać decyzję, będzie najprawdopodobniej niewielka, poniższa listą pytań może okazać się pomocna.

Pytania te można zadawać przy każdej odpowiedzi „Tak” udzielanej na liście kontrolnej preselekcji. Na liście można też umieścić wniosek i uzasadnienie odpowiedzi. Pytania zostały opracowane w ten sposób, że odpowiedź „Tak” będzie generalnie wskazywać na konieczność przeprowadzenia OOS, natomiast odpowiedź „Nie” będzie oznaczać, że OOS nie jest wymagana. Obecność odpowiedzi świadczących o tym, że wystąpienie wpływu na przedsięwzięcie jest niepewne, wskazuje zwykle na konieczność przeprowadzenia OOS.

LISTA KONTROLNA KRYTERIÓW OCENY ZNACZENIA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Pytania, które należy uwzględnić

1. Czy nastąpi duża zmiana warunków dotyczących środowiska?
 2. Czy nowe funkcje będą wykraczać poza skalę istniejącego środowiska?
 3. Czy skutek będzie niespotykany na danym terenie lub szczególnie złożony?
 4. Czy skutek będzie obejmował duży obszar?
 5. Czy istnieje jakakolwiek możliwość wpływu transgranicznego?
 6. Czy wpływ obejmie wiele osób?
 7. Czy wpływem zostanie dotkniętych wiele receptorów innego rodzaju (fauna i flora, przedsiębiorstwa, obiekty)?
 8. Czy przedsięwzięcie będzie mieć wpływ na cenne lub rzadkie cechy lub zasoby?
 9. Czy istnieje ryzyko naruszenia norm środowiskowych?
 10. Czy istnieje ryzyko wywarcia wpływu na tereny, obszary i cechy chronione?
 11. Czy istnieje wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia danego skutku?
 12. Czy skutek będzie utrzymywał się przez długi czas?
 13. Czy skutek trwały czy tymczasowy?
 14. Czy oddziaływanie będzie ciągłe czy okresowe?
 15. Jeśli okresowe, czy będzie występować raczej często, czy rzadko?
 16. Czy oddziaływanie będzie nieodwracalne?
 17. Czy trudno będzie uniknąć danego wpływu, zmniejszyć go, naprawić lub zrehabilitować?
-

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I – POWIĄZANIA Z INNYMI INSTRUMENTAMI UNIJNYMI

Dyrektywa OOŚ jest jedynie jednym z wielu elementów obowiązującego ustawodawstwa unijnego mających wpływ na planowanie dotyczące środowiska i przedsięwzięć. Stwarza to ryzyko powielania ocen i procedur, ale też oferuje różne możliwości synergii. Zgodnie z zasadą lepszego stanowienia prawa, stanowiącą, iż polityki i przepisy unijne powinny być opracowywane i wdrażane tak, aby osiągały cele minimalnym kosztem⁵, podejmowane działania powinny „optymalizować” różne oceny i procedury w każdym możliwym przypadku. Należy pamiętać, że „optymalizacja” w tym kontekście oznacza usprawnienie i lepszą koordynację procedur ocen wpływu na środowisko w celu zmniejszenia zbędnych obciążeń administracyjnych, tworzenia synergii i przyspieszenia procesów ocen środowiskowych, przy jednoczesnym zapewnieniu maksymalnego poziomu ochrony środowiska poprzez realizację kompleksowych ocen wpływu na środowisko.

Dyrektywa OOŚ zawiera następujące środki optymalizujące:

▪ **Wspólne lub skoordynowane procedury (art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ)**

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ nakłada na państwa członkowskie wymóg zapewnienia skoordynowanych lub wspólnych procedur, jeżeli ocena jest wymagana, zarówno na mocy dyrektywy OOŚ i dyrektywy siedliskowej (patrz poniżej). Ponadto państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania tych skoordynowanych lub wspólnych procedur do innych ocen wpływu na środowisko wynikających z przepisów unijnych, w szczególności na mocy ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji o interakcjach z tymi przepisami, patrz poniżej. Praktykom doradza się zapoznanie się z przepisami krajowymi w celu sprawdzenia, kiedy koordynacja jest wymagana i w jaki sposób.

▪ **Uwzględnienie innych ocen (wspólne lub skoordynowane procedury (art. 4 ust. 4 i art. 5 ust. 1 dyrektywy OOŚ))**

Art. 4 ust. 4 dyrektywy OOŚ odnoszący się do etapu preselekcji w procesie OOŚ, a także art. 5 ust. 1 dyrektywy OOŚ w sprawie przygotowania raportu OOŚ, wymaga od specjalistów uwzględniania dostępnych wyników innych odpowiednich ocen sporządzonych zgodnie z innymi przepisami unijnymi i krajowymi.

▪ **Inne odpowiednie informacje posiadane przez organy (art. 5 ust. 4 dyrektywy OOŚ)**

W celu zwiększenia dostępności danych, art. 5 ust. 4 dyrektywy OOŚ nakłada na organy posiadające odpowiednie informacje wymóg ich udostępnienia wykonawcom przedsięwzięć objętych OOŚ.

Niniejszy rozdział przedstawia główne akty prawodawstwa unijnego optymalizujące proces OOŚ. Specjaliści powinni zawsze sprawdzać, czy ich przedsięwzięcie jest objęte innymi przepisami unijnymi i odpowiednim transpozycjom krajowym, i mieć świadomość istnienia wielu innych wytycznych wydawanych na poziomie UE i krajowym, wspierających specjalistów w zmaganiach ze złożonym ustawodawstwem. Niektóre z wytycznych unijnych zostały przywołane w odpowiednich ustępach części B wytycznych OOŚ i zostały wymienione poniżej, a także w załączniku do niniejszych wytycznych dotyczącym innych odpowiednich wytycznych.

Przepisy ujęte w niniejszym rozdziale nie stanowią wyczerpującej listy, niemniej jednak należą do najistotniejszych (nazwy oficjalne zostały podane poniżej):

- Dyrektywa SOOŚ;
- Dyrektywa ptasia i siedliskowa;
- Ramowa dyrektywa wodna
- Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej;

⁵ Dokument Roboczy Komisji Europejskiej *Wytyczne dotyczące lepszego stanowienia prawa*, SWD (2015) 111, wersja ostateczna

- Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i dyrektywa w sprawie metali ciężkich w powietrzu;
- Dyrektywa ramowa w sprawie odpadów;
- Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych;
- Dyrektywa Seveso
- Rozporządzenia w sprawie sieci transeuropejskich: TEN-E, TEN-T i TEN-TEC;
- Konwencja z Aarhus i konwencja z Espoo (w tym dyrektywa 2003/4/WE i 2003/35/WE).

DYREKTYWA SOOŚ

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
Dyrektywa w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ ▪ Wytyczne Komisji dotyczące wdrażania dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko ▪ Wytyczne Komisji dotyczące usprawniania procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI)

Dyrektywa SOOŚ dotyczy strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SOOŚ) przeprowadzanych dla określonych planów i programów. W wielu przypadkach konieczne będzie przeprowadzenie SOOŚ dla danego planu lub programu leżącego u podstaw proponowanego przedsięwzięcia przed OOŚ. Art. 3 ust. 2 dyrektywy SOOŚ nakłada wymóg przeprowadzenia SOOŚ, jeżeli plan lub program „ustala ramy” dla przedsięwzięcia wymienionego w załącznikach I i II dyrektywy OOŚ.

Możliwości synergii

SOOŚ i OOŚ to podobne procedury, mimo że ta pierwsza jest przeprowadzana dla planów i programów, a druga dotyczy przedsięwzięć. Obie oceny można podsumować następująco: przygotowywane jest sprawozdanie dotyczące środowiska, w którym jest identyfikowany, opisany i oszacowany potencjalny znaczący wpływ na środowisko; istnieje wymóg poinformowania i konsultacji z organami ds. środowiska oraz społeczeństwem (oraz państwa członkowskie, których dotyczy proces decyzyjny); właściwy organ podejmuje decyzję, uwzględniając wyniki konsultacji. Społeczeństwo jest informowane o decyzji po jej podjęciu. Nawet jeżeli zakres ocen różni się, bardzo często większość prac zrealizowanych w ramach SOOŚ można wykorzystać w OOŚ. Rozwiązania alternatywne zidentyfikowane w SOOŚ mogą być odpowiednie dla OOŚ, a niektóre dane zebrane w ramach SOOŚ mogą być wykorzystane do stworzenia scenariusza odniesienia dla OOŚ. Specjaliści prowadzący OOŚ powinni zapoznać się ze sprawozdaniem SOOŚ sporządzonym dla odpowiednich planów lub programów w celu uniknięcia powtarzania prac.

Wytyczne dotyczące usprawniania procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI) (patrz Załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi) zawiera wytyczne dotyczące korzystania z synergii pomiędzy procedurami SOOŚ i OOŚ. Ponadto, na poziomie krajowym dostępnych jest wiele innych wytycznych.

Podczas procedury preselekcji dla przedsięwzięć OOŚ, oceny przeprowadzone w ramach dyrektywy SOOŚ mogą okazać się odpowiednie do rozstrzygnięcia, czy przedsięwzięcia mogą mieć znaczący wpływ na środowisko.

Może mieć to zastosowanie w przypadku, w którym ocena przeprowadzona w ramach dyrektywy SOOŚ zawiera informacje o wrażliwości obszaru na określone inwestycje objęte proponowanym przedsięwzięciem.

Wspólne/skoordynowane procedury

Przepisy dyrektyw SOOŚ i OOŚ nie zawierają bezpośrednich ustaleń dotyczących wspólnych lub skoordynowanych procedur, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że te pierwsze dotyczą przedsięwzięć (art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ), a drugie planów/programów (art. 11 ust. 2 dyrektywy SOOŚ); ponadto, każdą procedurę należy przeprowadzić na podstawie przepisów dyrektywy (art. 11 ust. 1 dyrektywy SOOŚ). TSUE orzekł, iż przeprowadzenie oceny w ramach dyrektywy OOŚ nie implikuje odstąpienia od wymogu przeprowadzenia oceny w ramach dyrektywy SOOŚ (por. C-295/10, *Valčiukienė i in.*, par. 55-63). Jednakże, w niektórych przypadkach, plan/program i w efekcie realizacja inwestycji, mogą być poddane procedurze oceny zintegrowanej: państwa członkowskie mogą swobodnie ustanawiać takie mechanizmy, o ile wszystkie wymogi obu dyrektyw zostają spełnione. W kontekście powyższego TSUE dopuścił również, w tej samej decyzji, przeprowadzenie procedury wspólnej, w której spełnienie wymogów określonych w obu dyrektywach gwarantuje jedna procedura oceny wpływu na środowisko (por. C-295/10, *Valčiukienė i in.*, par. 55-63).

DYREKTYWA PTASIA I SIEDLISKOWA

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
Dyrektywa siedliskowa	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
Dyrektywa ptasia	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ▪ Wytyczne Komisji dotyczące usprawniania procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI)▪ Wytyczne Komisji dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000: postanowienia art. 6 dyrektywy 93/42/EWG▪ Podręcznik interpretacji siedlisk Unii Europejskiej - EUR28.

Dyrektywa siedliskowa, wraz z dyrektywą ptasią (dyrektywą 2009/147/WE) ma na celu zapewnienie różnorodności biologicznej poprzez ochronę naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory w państwach członkowskich UE. Obie dyrektywy tworzą spójną sieć obszarów (sieć Natura 2000) dla siedlisk i/lub gatunków, które należy chronić, lub odtwarzać utrzymując korzystny stan ochrony, zgodnie z przepisami obu dyrektyw. Plan lub przedsięwzięcie, które może mieć znaczący wpływ na obszar Natura 2000 jest poddawany odpowiedniej ocenie (OO) skutków dla obszaru w kontekście założeń jego ochrony (dyrektywa siedliskowa, art. 6 ust. 3). Decyzja OO jest wiążąca i wskazuje, czy plan lub przedsięwzięcie mogą być kontynuowane, z zastrzeżeniem przepisów szczegółowych określonych w art. 6 ust. 4.

Możliwości synergii

Zakres OO i OOŚ jest odmienny – OOŚ powinna uwzględniać wszystkie znaczące skutki dla środowiska, natomiast OO koncentruje się na celach ochrony i integralności danego obszaru Natura 2000; jednakże, podobnie jak w przypadku SOOŚ, niektóre informacje zebrane w ramach jednej oceny mogą być wykorzystane w drugiej.

Prawdopodobieństwo znaczącego wpływu na obszar Natura 2000 zgodnie z artykułem 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej może mieć kluczowe znaczenie dla preselekcji na mocy dyrektywy OOŚ. W wielu przypadkach, jeżeli dla proponowanego przedsięwzięcia wymagana jest OO w ramach dyrektywy siedliskowej, określenie

prawdopodobnego znaczącego wpływu w procedurze preselekcji przedsięwzięcia z załącznika II dyrektywy OOS następuje po zrealizowaniu obowiązku przeprowadzenia OO na mocy dyrektywy siedliskowej, ponieważ:

- wpływ na obszar Natura 2000 jest częścią koncepcji „środowiska” ujętej w dyrektywie OOS, i
- obowiązek przeprowadzenia OO zakłada, że na etapie preselekcji OOS nie można wykluczyć znaczącego wpływu.

Wspólne/skoordynowane procedury

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS zakłada, że dla przedsięwzięć, w przypadku których obowiązek przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko wynika jednocześnie z dyrektywy OOS i dyrektywy ptasiej oraz siedliskowej, państwa członkowskie *gwarantują* - w stosownych przypadkach - zastosowanie skoordynowanych lub wspólnych procedur. Takie podejście różni się od przedsięwzięć, w przypadku których obowiązek przeprowadzenia oceny wynika z innych przepisów unijnych, kiedy to państwa członkowskie mogą zastosować skoordynowane lub wspólne procedury. Dyrektywa OOS kilkakrotnie odnosi się do dyrektywy siedliskowej, przykładowo podczas identyfikowania znaczącego wpływu przedsięwzięć, szczególną uwagę należy zwrócić na gatunki i siedliska chronione postanowieniami dyrektywy ptasiej i siedliskowej. UE opublikowała wytyczne wspierające specjalistów w zakresie, w których wyniki odpowiedniej oceny (OO) są uwzględniane w procedurze OOS (patrz wytyczne dotyczące usprawniania ocen wpływu na środowisko przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS, pełne odniesienie w Załączniku do niniejszych wytycznych dotyczącym odpowiednich wytycznych i narzędzi).

Biorąc pod uwagę, że art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS wzywa do przeprowadzenia wspólnej lub skoordynowanej procedury dla dyrektywy OOS i dyrektywy siedliskowej, preselekcja w ramach dyrektywy OOS powinna być prowadzona równolegle z wymogiem przeprowadzania screeningu na mocy art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej. Ostatnie zdanie art. 4 ust. 4 dyrektywy OOS wzywa do uwzględnienia innych odpowiednich ocen. W przypadkach, w których jest to możliwe, a także w odpowiednim zakresie, obydwa wymogi powinny być skoordynowane, aby umożliwić transfer wiedzy/wyników ze screeningu prowadzonego w ramach dyrektywy siedliskowej do preselekcji realizowanej w ramach dyrektywy OOS.

RAMOWA DYREKTYWA WODNA

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
RDW	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS▪ Wytyczne Komisji dotyczące usprawniania procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI)▪ Wspólna strategia wdrażania dla ramowej dyrektywy wodnej: Wytyczne nr 7 Monitorowanie w ramach ramowej dyrektywy wodnej▪ Wspólna strategia wdrażania dla ramowej dyrektywy wodnej: Wytyczne nr 20, Odstępstwa od celów środowiskowych

RDW ustanawia ramy dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, śródlądowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych. Na mocy dyrektywy sporządzane są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), aktualizowane co 6 lat i koordynujące i wdrażające środki dotyczące stanu wód w każdym dorzeczu. PGW muszą odnosić się do celów określonych w RDW i muszą zawierać analizę kluczowych

cech charakterystycznych dorzecza, oceny presji, oceny wpływu działalności człowieka na stan wód oraz środki podjęte w celu spełnienia celu dyrektywy w zakresie osiągnięcia dobrego stanu wszystkich wód.

Przedsięwzięcia, które mogą doprowadzić do nieosiągnięcia dobrego stanu części wód lub prowadzić do pogorszenia elementów jakościowych, wymagają oceny i, jeśli to możliwe, znalezienia bardziej przyjaznego dla środowiska rozwiązania alternatywnego. W przypadku braku takiego rozwiązania, przedsięwzięcie można realizować jedynie wtedy, gdy możliwe jest wykazanie, że w pierwszej kolejności podjęto wszystkie wykonalne środki łagodzące, których celem jest zmniejszenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Po drugie, należy także wykazać, że przyczyny pogorszenia stanowią nadrzędny interes publiczny, lub że korzyści z przedsięwzięcia przeważają nad nieosiągnięciem odpowiednich celów środowiskowych (zob. warunki wymienione w art. 4 ust. 7 RDW). Proces identyfikacji i oceny takiego wpływu można prowadzić wspólnie z procedurą OOŚ. Jednakże, wymóg art. 4 ust. 7 RDW wykracza poza wymogi dyrektywy OOŚ, ponieważ obejmuje działania, które mogą nie figurować w załączniku I lub II dyrektywy OOŚ.

Możliwości synergii

RDW zapewnia gromadzenie szczegółowych danych środowiskowych dla wód w ramach procesu planowania PGW. W efekcie gromadzenia danych i przeprowadzenia wymaganych ocen skutków dla części wód zgodnie z art. 4 ust. 7 RDW może dojść do powstania synergii dla części OOŚ. Jak wskazano powyżej, jeżeli przedsięwzięcie wymienione w załączniku I lub II dyrektywy OOŚ zostanie uznane za wywierające wpływ na stan części wód zgodnie z odpowiednim PGW, wymagana będzie dalsza ocena pozwalająca na opracowanie lub przegląd rozwiązań alternatywnych i ewentualne uzasadnienie nadrzędnego interesu publicznego, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ zapewnia możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

DYREKTYWA RAMOWA W SPRAWIE STRATEGII MORSKIEJ

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
MSFD	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2008/56/WE ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej)
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ Ostateczne sprawozdanie Komisji dotyczące dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej w sprawie licencjonowania i udzielania pozwoleń

Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej (MSFD) ustanawia ramy oceny i osiągnięcia dobrego stanu środowiska unijnych wód morskich do roku 2020. W tym celu, MSFD przyjmuje podejście ekosystemowe i zintegrowane, a ochrona środowiska i zrównoważone użytkowanie wspólnie dążą do zapobiegania wyczerpywaniu się zasobów naturalnych stanowiących podstawę morskich działań gospodarczych i społecznych.

Możliwości synergii

MSFD zapewnia ustanowienie środowiskowego scenariusza odniesienia dla wód morskich. Na podstawie oceny i scenariusza odniesienia, należy podjąć i stopniowo wdrażać środki zapewniające osiągnięcie dobrego stanu środowiska w ciągu określonej liczby lat. W odniesieniu do preselekcji, na przedsięwzięcia wymienione w załączniku I lub II dyrektywy OOŚ nałożono wymóg uwzględnienia sposobu i zakresu prawdopodobnego

znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko morskie, jeżeli wpływa ono na dobry stan części wód morskich, określony w krajowej strategii morskiej.

W przeciwieństwie do RDW, MSFD nie nakłada niezależnego wymogu oceny działań. Jednakże, cele i środki przyjmowane przez państwa członkowskie mogą wpływać na zakres i charakter raportu OOS, ponieważ raport musi uwzględnić ocenę prawdopodobnego wpływu przedsięwzięcia na cele przyjęte dla danej części wód morskich.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS zapewnia możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

DYREKTYWA W SPRAWIE JAKOŚCI POWIETRZA I DYREKTYWA W SPRAWIE METALI CIĘŻKICH W POWIETRZU

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
AQD	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy
HMAQD	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ brak

Dyrektywa AQD ustanawia ramy dla aktywnego monitorowania powietrza i eliminacji zanieczyszczeń. Dyrektywa ustanawia różne cele w zakresie jakości powietrza (wartości dopuszczalne, wartości docelowe, poziomy krytyczne i progi alarmowe) dla wielu różnych zanieczyszczeń (dwutlenek siarki, azot, dwutlenki, pyły zawieszone, ołów, benzen, tlenek węgla). Wymaga wprowadzenia planów jakości powietrza w przypadku braku zgodności z wartościami dopuszczalnymi lub docelowymi, a także planów działań krótkoterminowych w przypadku przekroczenia progów alarmowych. Dodatkowo, dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do informowania społeczeństwa i określa wymogi dla oceny jakości powietrza (np. sieć monitorowania). Ponadto, HMAQD określa wartości dopuszczalne dla takich zanieczyszczeń powietrza jak arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren.

Możliwości synergii

Na etapie preselekcji, właściwe organy powinny wykorzystywać różne cele w zakresie jakości powietrza (wartości dopuszczalne, wartości docelowe, poziomy krytyczne i progi alarmowe) w celu ocenienia prawdopodobnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko.

DYREKTYWA RAMOWA W SPRAWIE ODPADÓW

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
RDO	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 października 2008 r. w sprawie odpadów i uchylająca niektóre dyrektywy
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ Zastosowanie dyrektywy OOS w rekultywacji składowisk odpadów.

RDO ustanawia ramy prawne dla gospodarowania i przetwarzania większości rodzajów odpadów. Dyrektywa określa hierarchię postępowania z odpadami, obejmującą działania od zapobiegania powstawaniu odpadów do unieszkodliwiania. Gospodarka odpadami na mocy dyrektywy musi być wdrażana bez ryzyka dla zdrowia ludzkiego i szkody dla środowiska (np. bez ryzyka dla wód, powietrza, różnorodności biologicznej i bez powstawania uciążliwości). Ustanawia również zasady rozszerzonej odpowiedzialności producenta, zwiększającej ich obowiązki w zakresie gospodarowania produktami zwracanymi po użyciu.

Możliwości synergii

RDO nakłada wymóg uchwalania i wdrażania planów gospodarki odpadami i programów zapobiegania powstawaniu odpadów na poziomie krajowym i lokalnym. Plany i programy powinny analizować bieżącą sytuację w zakresie przetwarzania odpadów, a także identyfikować środki niezbędne do prowadzenia gospodarki odpadami w kontekście celów RDO. Takie podejście obejmuje istniejące i planowanie instalacje przetwarzania odpadów, które mogą stanowić przedsięwzięcia objęte przepisami dyrektywy OOS. Z uwagi na fakt, iż plany gospodarowania odpadami określają także parametry i wymogi dla takich instalacji, plany te również podlegają wymogom dyrektywy SOOS (patrz powyżej).

Dyrektywa OOS może również mieć zastosowanie dla każdego przedsięwzięcia dotyczącego odpadów wytwarzanych nie tylko w fazie budowy i eksploatacji przedsięwzięcia, ale także, w szczególności, w fazie likwidacji i/lub rekultywacji terenu.

Na etapie preselekcji, wymogi RDO odnoszące się do ryzyk i środków mogą wspierać właściwe organy w identyfikacji znacznego wpływu danego przedsięwzięcia na środowisko.

DYREKTYWA W SPRAWIE EMISJI PRZEMYSŁOWYCH

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
IED	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2010/75/UE E Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie emisji przemysłowych
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ Wytyczne na podstawie art. 13 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy IED;▪ Komunikat Komisji dotyczący opracowywania sprawozdań bazowych na podstawie art. 22 ust. 2 dyrektywy IED.

Dyrektywa IED jest głównym instrumentem UE regulującym kwestie emisji zanieczyszczeń z instalacji przemysłowych. Około 50 000 przedsięwzięć prowadzących działalność przemysłową wymienionych w załączniku I dyrektywy IED jest zobowiązane do działania zgodnie z pozwoleniem, które powinno zawierać warunki określone zgodnie z zasadami i przepisami dyrektywy IED. Jak wskazano we Wskazówkach Komisji dotyczących „Interpretacji definicji niektórych kategorii przedsięwzięć zawartych w załącznikach I oraz II do Dyrektywy OOS” (patrz załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi): dyrektywa OOS i dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych czasami dotyczą tego samego rodzaju działalności. Jednakże, należy mieć świadomość różnic pomiędzy celem, zakresem, systemami klasyfikacji i progami określonymi w obu dyrektywach.

Możliwość synergii

Pozwolenia IED muszą uwzględniać całościowe oddziaływanie na środowisko zakładu przemysłowego, w tym emisje do powietrza, wód i gruntów, wytwarzanie odpadów, wykorzystanie surowców, efektywność energetyczną, hałas, zapobieganie wypadkom oraz rekultywację terenu po likwidacji. Takie działanie jest spójne z postanowieniami dyrektywy OOS, a „państwa członkowskie mają swobodę wyboru progów określonych w załączniku I dyrektywy OOS w kontekście dyrektywy SOOS (Wskazówki Komisji, Interpretacja definicji niektórych kategorii przedsięwzięć zawartych w załącznikach I oraz II do Dyrektywy OOS, patrz również załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący odpowiednich wytycznych i narzędzi).

Ponadto, pozwolenia wydane na mocy dyrektywy IED należy poddawać okresowym przeglądom w celu zapewnienia zgodności. Ponieważ monitorowanie prowadzone w ramach IED zwykle nie obejmuje wszystkich aspektów środowiskowych, dyrektywa ta wymaga przeprowadzenia specjalnego monitorowania, którego część można wykorzystać na potrzeby OOS. Podejście do monitorowania w dyrektywie IED można również przyjąć i poszerzyć tak, aby obejmowało inne aspekty wymienione w propozycjach monitorowania OOS.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS przewiduje możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

DYREKTYWA SEVESO

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna
Dyrektywa Seveso	<ul style="list-style-type: none">▪ Dyrektywa 2012/18/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none">▪ Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS Wytyczne zostały zebrane na portalu Minerva pod adresem: https://minerva.jrc.ec.europa.eu/en/minerva

Dyrektywa Seveso została uchwalona w odpowiedzi na awarię przemysłową, w efekcie której doszło do uwolnienia niebezpiecznych substancji chemicznych we włoskim mieście Seveso w roku 1976. Od tego czasu dyrektywa była kilkakrotnie zmieniana. Celem dyrektywy Seveso jest zapobieganie, a w przypadku wystąpienia, ograniczenie poważnych awarii obejmujących uwolnienie substancji niebezpiecznych. Ma ona zastosowanie do zakładów, w których mogą być obecne substancje niebezpieczne w ilościach przekraczających określony próg. Określone rodzaje działalności przemysłowej ujęte w innych przepisach unijnych zostały wyłączone z zakresu dyrektywy Seveso (np. elektrownie jądrowe lub transport substancji niebezpiecznych).

Wdrażanie środków bezpieczeństwa w zakładach na mocy dyrektywy Seveso odbywa się stosując podejście oparte o poziomy ryzyka, z uwzględnieniem ilości substancji niebezpiecznych obecnych w takich zakładach. Zakłady w dyrektywie Seveso zostały skategoryzowane jako zakłady o zwiększonym ryzyku lub zakłady o dużym ryzyku. Prowadzący zakłady o zwiększonym ryzyku mają obowiązek powiadamiania właściwego organu, opracowania polityki zapobiegania poważnym awariom (MAPP), sporządzać raporty z awarii i uwzględniać planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Poza tymi wymogami, prowadzący zakłady o dużym ryzyku muszą przygotowywać raporty bezpieczeństwa, wdrożyć system zarządzania bezpieczeństwem, sporządzić wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze dla zakładów o dużym ryzyku, prowadzić planowanie i zagospodarowanie przestrzenne dla lokalizacji zakładów, udostępniać publicznie odpowiednie informacje i zapewniać podejmowanie niezbędnych działań po wystąpieniu awarii, w tym środków stosowanych w sytuacji awaryjnej i prowadzić kontrole.

Możliwości synergii

Dyrektywa Seveso może być wykorzystywana w wielu ocenach przeprowadzanych w ramach dyrektywy OOS, tak jak na przykład ocenach oddziaływania dotyczących ryzyka powstawania poważnych awarii i katastrof, łagodzenia i dostosowywania do zmian klimatycznych. Ponadto, w świetle ryzyka powodowanego przez zakłady ujęte w dyrektywie Seveso, przydatne są również przepisy dotyczące wydawania pozwoleń i zarządzania – dyrektywa Seveso jest często bezpośrednio łączona z innymi przepisami wymienionymi w załączniku, takimi jak przepisy dyrektywy OOS i konwencji z Aarhus. W kontekście powyższego, dyrektywa Seveso zapewnia

gromadzenie szczegółowych informacji o instalacjach, które mogą być wykorzystywane w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także w planach awaryjnych. Synergie z OOS można uzyskać dla części raportu OOS zawierającej projekt instalacji i ocenę ryzyk i zagrożeń związanych z wybranym projektem. Dyrektywa Seveso może również być przydatna na etapie preselekcji, ustalania zakresu i przygotowania raportu OOS w odniesieniu do: progów ilościowych w ocenie znaczenia, zasad informowania społeczeństwa w odniesieniu do zarządzania, a także zasad monitorowania.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS zapewnia możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

TRANSEUROPEJSKIE SIECI TRANSPORTOWE, ENERGETYCZNE I TELEKOMUNIKACYJNE

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna	
Rozporządzenie transeuropejska transportowa	TEN-T: sieć	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej
Rozporządzenie transeuropejska telekomunikacyjna	TEN-TEC: sieć	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 283/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących sieci transeuropejskich w dziedzinie infrastruktury telekomunikacyjnej
Rozporządzenie transeuropejska energetyczna (rozporządzenie PCI)	TEN-E: sieć	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej
Instrument „łącząc Europę”: finansowanie sieci TEN		<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010
Odpowiednie wytyczne UE:		<ul style="list-style-type: none"> Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS

Sieć transeuropejska składa się z szeregu kluczowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, zwanych projektami będącymi przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI). Przedsięwzięcia te zostały opracowane w celu wsparcia europejskiego rynku wewnętrznego poprzez łączenie krajowych sieci infrastrukturalnych i zapewnianie ich interoperacyjności, co przyczynia się np. do realizacji celów unijnej polityki energetycznej, tj. dostępnej, bezpiecznej i zrównoważonej energii.

W ramach rozporządzenia TEN-E dla sektora energetyki, PCI mogą korzystać z procesu przyspieszonego planowania i wydawania pozwoleń będącego efektem usprawnionych ocen wpływu na środowisko.

KONWENCJA Z AARHUS I KONWENCJA Z ESPOO

Stosowana nazwa	Nazwa oficjalna	
Konwencja z Aarhus		<ul style="list-style-type: none"> Konwencja Europejskiej Komisji Gospodarczej Narodów Zjednoczonych o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska
Konwencja z Espoo		<ul style="list-style-type: none"> Konwencja Europejskiej Komisji Gospodarczej Narodów Zjednoczonych o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym

Odpowiednie wytyczne UE:

- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG
- Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE
- Wytyczne dotyczące stosowania procedury OOŚ do wielkoskalowych projektów transgranicznych
- Wytyczne dla państw członkowskich sprawozdających zgodnie z artykułem 9 dyrektywy 2003/4.

Konwencja z Aarhus uchwała szereg uprawnień społeczeństwa, zarówno jednostek, jak i stowarzyszeń, w zakresie środowiska. Prawa te są podzielone na trzy filary, obejmujące dostęp do informacji o środowisku, udział społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Strony konwencji są zobowiązane do uchwalenia odpowiednich przepisów umożliwiających wdrożenie postanowień konwencji przez władze publiczne. Wszystkie państwa członkowskie UE, a także sama Unia, są stronami konwencji. Pierwsze dwa filary są również częścią prawa unijnego, tj. dyrektyw 2003/4/WE i 2003/35/WE. Ponadto, wiele przepisów w różnych instrumentach unijnych wdraża te prawa, np. prawo do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w ramach dyrektywy OOŚ, lub dostęp do wymiaru sprawiedliwości w dyrektywie IED.

Konwencja z ESPOO nakłada na państwa ogólny wymóg powiadamiania i wzajemnych konsultacji w sprawie wszystkich głównych przedsięwzięć, które mogą mieć znaczący negatywny wpływ na środowisko w kontekście transgranicznym. Art. 7 dyrektywy OOŚ daje podstawę prawną regulującą prawa i obowiązki państw członkowskich w przypadku procedury OOŚ dla przedsięwzięcia o skutkach transgranicznych. Art. 7 ust. 1 wskazuje na prawo potencjalnie narażonych państw członkowskich do informacji dotyczących, np. procedury preselekcji w innym państwie członkowskim. Narażone państwo członkowskie musi zostać poinformowane o tym fakcie najpóźniej w momencie poinformowania o przedsięwzięciu społeczeństwa w państwie członkowskim, w którym proponowana jest realizacja przedsięwzięcia.

Możliwości synergii

Konwencja z Aarhus jest najbardziej kompleksowym instrumentem prawnym odnoszącym się do kwestii udziału społeczeństwa. Poprzez uchwalenie przepisów dotyczących informowania i udziału społeczeństwa, konwencja z Aarhus doprowadziła do precedensów w zakresie podejmowania decyzji (np. dotyczących ram czasowych informowania społeczeństwa), które mogą być przydatne w realizacji procedury OOŚ. Tekst główny konwencji wskazuje, że udział społeczeństwa powinien być skuteczny, odpowiedni, oficjalny i uwzględniać informowanie, powiadamianie, dialog, ustalenia i udzielanie odpowiedzi. Ponadto, podobnie jak dyrektywa OOŚ, konwencja z Aarhus wymaga zastosowania „rozsądnych terminów”. Mogą one mieć wpływ na różne etapy omawiane w serii wytycznych OOŚ.

Prawa do udziału uchwalone w konwencji w Aarhus mają wpływ na procedury preselekcji w ramach dyrektywy OOŚ w sensie, iż narażona społeczność i całe społeczeństwo mają prawo do zapoznania się z uzasadnieniem decyzji dotyczącej poddania lub niepoddania przedsięwzięcia procedurze OOŚ. Wymóg ten, w przypadku zakwestionowania decyzji przez narażoną społeczność i/lub społeczeństwo może stać się podstawą inicjatywy prawnej. Prawo to może mieć zastosowanie w przypadkach, w których właściwy organ podjął decyzję o przeprowadzeniu preselekcji przedsięwzięcia zgodnie ze szczegółowymi wymogami artykułów 5 – 10 dyrektywy OOŚ.

ZAŁĄCZNIK II – INNE ODPOWIEDNIE WYTYCZNE I NARZĘDZIA

- Andrusevych, T. Alge, C. Konrad (eds), Case Law of the Aarhus Convention Compliance Committee 2004-2011, 2nd edition (Orzecznictwo Komitetu Zgodności z Konwencją Aarhus 2004-2011, wydanie drugie)
<https://www.eufje.org/images/DocAarhus/Aarhus%20CC%20case-law.pdf>
- Chartered Institute of Ecology and Environmental Management, Guidelines for ecological impact assessment in the UK and Ireland, Terrestrial, Freshwater, and Coastal (Instytut Ekologii i Zarządzania Środowiskiem, Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania na środowisko w ZK i Irlandii, środowisko lądowe, wody słodkie i przybrzeżne), styczeń 2016 r.
http://www.cieem.net/data/files/Publications/EclIA_Guidelines_Terrestrial_Freshwater_and_Coastal_Jan_2_016.pdf
- Komisja, Ocena planów i projektów mających znaczący wpływ na obszary Natura 2000, Wytyczne metodologiczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf
- Komisja, Ocena wskaźników i celów w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami
http://ec.europa.eu/environment/enveco/resource_efficiency/pdf/report.pdf
- Komunikat Komisji dotyczący opracowywania sprawozdań bazowych na podstawie art. 22 ust. 2 dyrektywy IED (Wskazówki Komisji Europejskiej dotyczące opracowywania sprawozdań bazowych na podstawie art. 22 ust. 2 dyrektywy 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych)
http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.136.01.0003.01.ENG
- Komisja DG ds. działań w dziedzinie klimatu, nieoficjalny dokument, Wytyczne dla kierowników projektów: zwiększanie odporności podatnych inwestycji na działanie klimatu
<http://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/guidances/non-paper-guidelines-for-project-managers-making-vulnerable-investments-climate-resilient>
- Ostateczne sprawozdanie Komisji dotyczące dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej w sprawie licencjonowania i udzielania pozwoleń
https://circabc.europa.eu/sd/a/ca90e911-6585-4de0-983f-dd07a5c2a519/MSCG_19-201604_Study%20on%20licencing%20and%20permitting%20and%20MSFD_Final%20Report%20Arcadis.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące wydobycia surowców nieenergetycznych i sieci Natura 2000
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/nee_i_n2000_guidance.pdf
- Wytyczne dla państw członkowskich sprawozdających zgodnie z art. 9 dyrektywy 2003/4
(Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zdobytych doświadczeń w stosowaniu postanowień dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska)
http://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/guidance_en.pdf
- Wytyczne Komisji nr 7 Monitorowanie w ramach ramowej dyrektywy wodnej
[https://circabc.europa.eu/sd/a/63f7715f-0f45-4955-b7cb-58ca305e42a8/Guidance%20No%207%20-%20Monitoring%20\(WG%202.7\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/63f7715f-0f45-4955-b7cb-58ca305e42a8/Guidance%20No%207%20-%20Monitoring%20(WG%202.7).pdf)
- Wytyczne Komisji nr 20, Odstępstwa od celów środowiskowych
https://circabc.europa.eu/sd/a/2a3ec00a-d0e6-405f-bf66-60e212555db1/Guidance_documentN%C2%B020_Mars09.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące żeglugi śródlądowej i sieci Natura 2000, Zrównoważony rozwój i zarządzanie żeglugą śródlądową w kontekście dyrektywy ptasiej i siedliskowej
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/iwt_en.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące akwakultury i obszarów Natura 2000, Zrównoważona działalność w zakresie akwakultury w kontekście sieci Natura 2000
<http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>
- Wytyczne Komisji dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000: postanowienia art. 6 dyrektywy 93/42/EWG
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

- Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0727\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0727(01))
- Wytyczne dotyczące stosowania procedury OOS do wielkoskalowych projektów transgranicznych
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundry%20EIA%20Guide.pdf>
- Wytyczne Komisji dotyczące rozwoju energetyki wiatrowej zgodnie z Natura 2000
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Wind_farms.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące wdrażania dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Tytuł: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>
- Wytyczne Komisji dotyczące usprawniania procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI)
http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące art. 13 ust. 3, lit c) i d) dyrektywy IED (Wytyczne dotyczące praktycznych ustaleń w zakresie wymiany informacji na mocy dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (2010/75/UE), w tym gromadzenia danych, sporządzania dokumentów referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych techniki i zapewnienia jakości zgodnie z artykułem 13 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy
[https://circabc.europa.eu/sd/a/21de9052-ea90-45a3-a681-2614183a3e4a/BREF_guidance%20\(final%20for%20Forum%2024%20Jun%2011\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/21de9052-ea90-45a3-a681-2614183a3e4a/BREF_guidance%20(final%20for%20Forum%2024%20Jun%2011).pdf)
- Wytyczne Komisji dotyczące oceny skutków pośrednich i kumulatywnych i ich interakcji
<http://ec.europa.eu/environment/archives/eia/eia-studies-and-reports/pdf/guidel.pdf>
- Komisja, Podręcznik interpretacji siedlisk Unii Europejskiej - EUR28
http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/docs/Int_Manual_EU28.pdf
- Komisja, Interpretacja definicji kategorii przedsięwzięć z załącznika I i II do dyrektywy OOS
http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/cover_2015_en.pdf
- Instytut Środowiska i Zrównoważonego Rozwoju WCB Komisji Europejskiej, ramy dla wskaźników cyklu życia: opracowanie wskaźników monitorowania na poziomie makro opartych o cykl życia dla zasobów, produktów i odpadów dla krajów UE-27
<http://eplca.jrc.ec.europa.eu/uploads/LCindicators-framework.pdf>
- Dokument nieoficjalny Służb Komisji: Stosowanie przepisów dyrektywy OOS do rekultywacji składowisk odpadów
http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/eia_landfills.pdf
- Dokument nieoficjalny Służb Komisji: linia interpretacji proponowana przez Komisję dotycząca stosowania przepisów dyrektywy 85/337/EWG w odniesieniu do prac powiązanych/pomocniczych
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Note%20-%20Interpretation%20of%20Directive%2085-337-EEC.pdf>
- Narzędzia oceny wsparcia Komisji, Narzędzia opracowane w celu wsparcia oceny środowiska morskiego na mocy MSFD
http://mcc.jrc.ec.europa.eu/dev.py?N=18&O=355&titre_page=Support
- Dokument roboczy Komisji, Wytyczne dotyczące lepszego stanowienia prawa
http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/swd_br_guidelines_en.pdf
- Europejska Agencja Środowiska, sprawozdawczość dotycząca gruntów i ekosystemów (LEAC) – Europejskie Centrum Tematyczne ds. środowiska lądowego, podręcznik metodologiczny LEAC
<http://www.eea.europa.eu/themes/data-and-maps/data/land-cover-accounts-leac-based-on-corine-land-cover-changes-database-1990-2000/>
- EMEC, Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania na środowisko (OOS) dla wykonawców w Europejskim Centrum Energii Morskiej

http://hydropower.inl.gov/hydrokinetic_wave/pdfs/day3/4_final_emec_procedure.pdf

- Europejski Bank Inwestycyjny, Metodyka oceny projektów pod kątem emisji gazów cieplarnianych i zmian tych emisji
http://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf
- Inicjatywa na rzecz globalnej ochrony środowiska morskiego (GMEP)
<http://www.g20gmep.org/about/>
- Globalny system informacji morskiej (GMIS), System informacji o środowisku morskim (EMIS)
<http://gmis.jrc.ec.europa.eu/>
- Artykuł IEMA Quality Mark: 'What are the changes of that' – Probability and its Role in Determining Impact Significance (Jakie zmiany to powoduje – prawdopodobieństwo i rola w określaniu znaczenia wpływu)
https://www.iema.net/assets/uploads/EIA%20Articles/aecom_article_probability_and_its_role_in_determining_impact_significance.pdf
- Imperia (projekt finansowany ze środków EU LIFE+), Usprawnianie oceny wpływu na środowisko przez przyjmowanie dobrych praktyk i narzędzi do wielokryteriowej analizy decyzji
<https://www.jyu.fi/bioenv/en/divisions/natural-resources-and-environment/ymp/research/imperia-project>
- Jalava, K., i wsp., (2010) Quality of Environmental Impact Assessment: Finnish EISs and the opinions of EIA professionals, Impact Assessment and Project Appraisal (Jakość oceny oddziaływania na środowisko: fińskie OOS i opinie specjalistów OOS, ocena oddziaływania i projektów), 28:1, 15-27
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/44376/978-951-39-5818-3_vaitos26092014.pdf?sequence=3
- Justice and Environment, Good Examples of EIA and SEA Regulation and Practice in five European Union Countries (Dobre przykłady stosowania rozporządzeń OOS i SOOS w praktyce w pięciu krajach UE), 2008 r.
http://www.justiceandenvironment.org/_files/file/2009/06/eia-sea_good_examples.pdf
- Lawrence D.: Significance Criteria and Determination in Sustainability-Based Environmental Impact Assessment (Kryteria znaczenia i rozstrzygnięcie w ocenie oddziaływania na środowisko opartej o zrównoważony rozwój)
https://www.ceaa-acee.gc.ca/155701CE-docs/David_Lawrence-eng.pdf
- Holenderska Komisja ds. Ocen Wpływu na Środowisko i CBD-Ramsar-CMS, Dobrowolne wytyczne dotyczące ocen oddziaływania na środowisko uwzględniającej różnorodność biologiczną
<https://www.cbd.int/doc/publications/imp-bio-eia-and-sea.pdf>
- OSPAR, Assessment of the Environmental Impact of Offshore Wind-farms (Ocena oddziaływania morskich farm wiatrowych na środowisko)
https://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwifhJ--wczSAhWCMB0KHVCKBjUQFggxMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ospar.org%2Fdocuments%3Fd%3D7114&usq=AFQjCNF4W-1luJiQV2g_0WPAjv3xIvXlgQ&sig2=00rkDs7NgCjmvla7DNf2jw&bvm=bv.149093890,d.d2s
- Renewables Grid Initiative, nagroda Good Practice of the Year 2016
http://renewables-grid.eu/fileadmin/user_upload/Files_RGI/RGI_Publications/Good_Practice_of_the_Year_Award_brochure_2016.pdf
- RPS, Environmental impact assessment practical guidelines toolkit for marine fish farming (Zbiór praktycznych wytycznych dotyczących oceny oddziaływania na środowisko dla sektora hodowli ryb morskich)
<http://www.sarf.org.uk/Project%20Final%20Reports/SARF024%20-%20Final%20Reports%20and%20Templates/EIA%20Guidelines%20FINAL+%20Templates.pdf>
- Schmidt, M., Glasson, J., Emmelin, L. and Helbron, H., Standards and Thresholds for Impact Assessment (Standardy i progi oceny wpływu na środowisko), 2008 r.

- Scottish Natural Heritage, A handbook on environmental impact assessment: Guidance for Competent Authorities, Consultees and others involved in the Environmental Impact Assessment Process in Scotland (Podręcznik dotyczący ocen oddziaływania na środowisko: wytyczne dla właściwych organów, stron konsultowanych i innych stron uczestniczących w procesie oceny oddziaływania na środowisko w Szkocji)

<http://www.snh.gov.uk/publications-data-and-research/publications/search-the-catalogue/publication-detail/?id=2098>
- Szósty Program Ramowy, Sixth Framework Programme, Ocena ryzyka specjalnie ukierunkowanych projektów badawczych lub innowacyjnych D 3.2 Raport WP 3

http://www.sazp.sk/public/index/open_file.php?file=CEI/Hrncar/Risk_Assessment.pdf
- Slootweg, Roel; Kolhoff, Arend, Generic approach to integrate biodiversity considerations in screening and scoping for EIA (Ogólne podejście do włączenia analiz różnorodności biologicznej w proces preselekcji i ustalania zakresu OOS)
- Brytyjska Agencja Środowiska: Environmental Impact Assessment (EIA), A handbook for Scoping projects (Ocena oddziaływania na środowisko (OOS), Podręcznik dla projektów dotyczących ustalania zakresu)

<https://www.gov.uk/government/publications/handbook-for-scoping-projects-environmental-impact-assessment>
- Brytyjskie Ministerstwo Energii i Zmian Klimatu, Guidance notes on the offshore petroleum production and pipelines (assessment of environmental effects) regulations 1999(as amended), (Wytyczne dotyczące rozporządzeń z roku 1999 w sprawie wydobywania ropy na morzu i rurociągów (ocena skutków dla środowiska) (zmienione), październik 2011 r.

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/193705/eiaguidancenote.pdf
- UNFCCC, Highlights of the contribution of the Nairobi work programme, Assessing climate change impacts and vulnerability, making informed adaptation decisions (Najważniejsze elementy wkładu do programu prac Nairobi, Ocena wpływu zmian klimatu i podatności na zmiany klimatu, podejmowanie świadomych decyzji o dostosowaniu do zmian klimatu)

http://unfccc.int/files/adaptation/application/pdf/unfccc-nwpsummary_interim.pdf